

REVISTA PRESEI

BULETIN SĂPTĂMÂNAL AL DIRECȚIUNII PRESEI ȘI INFORMAȚIILOR
DIN MINISTERUL AFACERILOR STRĂINE

Nr. 26.

Joi, 16 Septembrie 1937

S U M A R :

I. PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

	Pag.		Pag.
a) ECONOMICE ȘI FINANCIARE :		b) DIVERSE :	
Presa engleză	332	Presa engleză	332
„ polonă	332		

BCU Cluj / Central University Library Cluj

221

II. CONFERINȚA MICII ÎNȚELEGERI

	Pag.
Presa cehoslovacă	333
„ iugoslavă	334
„ franceză	334
„ italiană	336
„ germană	337
„ engleză	339
„ polonă	339
„ austriacă	340
„ elvețiană	341
„ belgiană	341
„ greacă	342
„ turcă	342
„ bulgară	343
„ sovietică	344
„ maghiară	344
„ americană	345

III. CHESTIUNEA SECURITĂȚII ÎN MEDITERANĂ

	Pag.
Presa franceză	345
„ engleză	348
„ italiană	348
„ germană	350
„ sovietică	350

IV. NOTA SOVIETELOR CĂTRE ITALIA

Presa italiană	351
„ franceză	351

V. SESIUNEA SOCIETĂȚII NAȚIUNILOR

Presa engleză	352
„ franceză	352

PRESA STRĂINĂ DESPRE ROMÂNIA

ECONOMICE ȘI FINANCIARE

Presa engleză.

Revista STATIST din 24 August se ocupă de „Refacerca României”, într'un articol în care arată cu date statistice progresul făcut în ultimii 2—3 ani. Constată că d-l prim-ministru Tătărescu, împreună cu guvernul său, și-au „îndeplinit cu bine misiunea”, iar dacă acum, Partidul Liberal se va retrage dela putere, nu va fi din cauză că utilitatea lui a luat sfârșit.

„Din punct de vedere economic, scrie revista, România s'a refăcut în mod splendid în ultimii doi ani. Comerțul extern arată o creștere isbitoare, exportul ajungând la circa 12 miliarde în primele 5 luni ale anului, față de cele 5½ miliarde din perioada corespunzătoare din 1936”.

In același sens, descrie și situația financiară, pe care o găsește destul de favorabilă — bilanțul încheindu-se cu un excedent de peste 800 milioane lei.

Interesul arătat de presa engleză produselor românești, se reflectă până și în ziarul de specialitate. Dovadă e articolul din suplimentul ilustrat al ziarului THE FARMER & STOCK BREEDER AND AGRICULTURAL GAZETTE din 17 August, care reproduce câteva fotografii rustice, luate la fața locului, reprezentând secerișul, căratul grânelor și treieratul lor, pe care le descrie în culori bogate.

„Românii, scrie ziarul, pot fi numiți cu toată dreptatea, „copii ai pământului”. Se simt fericiți de munca lor pe care o fac de cele mai multe ori în cântece vesele.

„Se văd câmpii de-o întindere nesfârșită, care par a fi poleite cu aur, făcând un contrast cu verdele deheat al ogoarelor fără margini de porumb”.

Presa polonă.

Ziarele din 2 Septembrie, sub titlul „România la al XVII-lea Târg Oriental”, scrie următoarele:

„Anul acesta participă la al XVII-lea Târg Oriental Internațional din Lwow, vecinul nostru cel mai apropiat, România. Dat fiind caracterul său oficial se va prezenta în mod fastuos, ocupând un mare pavilion, în care vor fi prezentate bogățiile principale ale poporului român. Pavilionul cuprinde două grupe distincte: Propaganda turistică și secțiunea economică. Secțiunea economică este împărțită în următoarele grupe: agricultură, industrie, lemn, petrol și industria artei populare. Vor expune 64 firme, reprezentând principalele ramuri ale economiei românești. Lângă pavilion se amenajează un restaurant românesc, adaptat în stil românesc și unde va cânta o orchestră de muzicanți din București. Bucătăria, sub direcția unui bucătar român, va servi oaspeților mâncăruri românești; pe lângă aceasta, la mesele restaurantului se vor putea gusta și cunoaște vinurile, fructele și brânzeturile românești.

„La Târg vor sosi pe rând grupuri de excursioniști din România, circa 1.000 persoane, iar la inaugurare vor fi prezenți câțiva reprezentanți ai guvernului român, de asemenea eminenti reprezentanți ai cercurilor economice din România.

„Participarea oficială a României la Târgul Oriental din Lwow, va adânci desigur nu numai amicitia dintre

cele două națiuni, ci va contribui la penetrația profundă a piețelor celor două State.

„Târgul se va deschide în ziua de 4 Septembrie. Lucrările de amenajare ale pavilionului României se desfășoară mulțumitor, sub conducerea tehnică a d-lui arhitect C. Mosinski și inspector Sebastian și sub controlul d-lui Emanoil Popescu, consul general al României la Lwow”.

Ziarele poloneze din 11 Septembrie consacră articole elogioase pavilionului României din Târgul Oriental dela Lwow.

POLSKA ZBROJNA, ziarul armatei, subliniază însemnătatea acestei participări, care înfățișează publicului polonez, exemplare din mai toate ramurile de producție ale României.

„Participarea țării la acest târg de mostre, comportă un pavilion amenajat artistic, prin îngrijirea arhitectului Ministerului Industriei, d-l Moscinski, un restaurant sub cerul liber și o terasă acoperită în stil național românesc, elădite de același arhitect român, cum și un chioșc cu linii armonioase, în care se face vânzarea strugurilor românești. În mai puțin de o săptămână s'a vândut în acest chioșc câteva vagoane de fructe românești, care sunt prezentate în coșuri și ambalaje ireproșabile.

„In incinta expoziției se mai află și un depozit de vinuri românești, în butoaie, provenind dela d'fieritele cooperative din România și trimese la Lwow prin îngrijirea guvernului român”.

Mai departe, ziarul constată succesul desăvârșit al restaurantului cu taraf de lăstari, care atrage, de dimineață până noaptea târziu, o mare afluență.

Secțiunea O. E. T. R. înfățișând o dioramă a activității străjerilor români, stârnește de asemenea un interes foarte viu, atât pentru importanța ce vedește a fi luat această însemnată mișcare de educație națională în România, sub înalta îndrumare a M. S. Regelui Carol al II-lea, cât și pentru tehnica atât de modernă cu care este prezentată publicului polonez, într'un impresionant tablou de ansamblu, înecadrat într'un minunat colț de țară, toată activitatea străjerului român.

„Comisarul expoziției, d-l inspector general Sebastian, ajutat de d-l inspector Tudorică și de d-na Șuțu, pentru secția de cusături, priveghează, cu ospitalitatea tradițională românească, la buna primire a publicului vizitator”.

DIVERSE

Presa engleză.

HALIFAX COURIER AND GUARDIAN din 7 și 14 August conțin câte un lung articol al d-rei Elizabeth Burgoyne, care își descrie impresiile unei călătorii de 7.000 km prin Europa. În primul articol trece repede peste diverse lucruri văzute în Belgia, Italia etc., spre a se opri la granița României, de unde începe articolul al doilea, în care se ocupă pe larg de țara noastră. Autoarea se convinge în primul rând de ospitalitatea fără margini a țaranului român. Venită cu entuziasm în țara „Carmen Sylvei”, vede că nimic nu se desminte. E surprinsă de abundența animalelor domestice și, în afară de

șoselele pe care nu le găsește la înălțimea unei țări cu pretenții de a atrage vizita turiștilor din străinătate. Vizitează localitățile principale și cu aceleași cuvinte frumoase anunță un alt articol în care va descrie bucuria că a putut vedea pe M. S. Regina Maria la palatul dela Cotroceni.

THE LADY din 26 August descrie sub titlul „Vacanța în România“, o călătorie făcută în munții Carpați, până pe vârful muntelui Retezatu. Autorul nu găsește cuvinte destule cu care să arate frumusețile naturii și deosebit de plăcuta impresie pe care a avut-o, pe care o rezumă la sfârșitul articolului: „România este cea mai minunată țară de petrecut o vacanță!“.

Articolul este însoțit de mai multe fotografii.

D. Ed. E. Long, în revista LONDON NEWS din 28 August, sub titlul: „România, o țară fermecătoare“, scrie: „Pentru a petrece o vacanță, una dintre cele mai încântătoare țări, este desigur România...“

„Platoul Transilvaniei înconjurat de piscurile înalte, stâncoase ale Carpaților, este o regiune de mult farmec, cu sate drăguțe, unde se poate vedea vieața țaranului român, în toată frumusețea ei, multe costume, frumos colorate și în special un dans plăcut, cunoscut adeva, sub numele de „Invărtita“.

D-l Long, vizitează România în lung și lat, având aceleași cuvinte binevoitoare pentru tot ceea ce a văzut în România.

CONFERINȚA MICII ÎNȚELEGERI

Presa cehoslovacă.

Ziarele din 2 Septembrie înregistrează rezultatele conferinței dela Sinaia și își exprimă satisfacția față de faptul că această conferință cuprinde elemente pozitive, căroru organu oficial PRASKE NOVINY le consacără o deosebită atenție.

NARODNI OSVOBOZENI scrie că conversațiile între ministrul Ungariei la București și ministrul Micii Înțelegeri sunt o mărturie de ameliorare a atmosferei în basinul dunărean. Ziarul adaugă că această este un semn îmbucurător, chiar dacă până acum nu se văd rezultate concrete.

NARODNI LISTY, subliniază că voința comună și unitatea de vederi a celor trei țări, manifestate în comunicatul final al conferinței, constituie un mare act internațional, care nu poate rămâne fără influență asupra evenimentelor viitoare.

„Fiecare punct al comunicatului dela Sinaia, scrie ziarul, reprezintă un program acceptabil pentru orice Stat, care dorește o colaborare pacifică“.

Ziarul mai constată progresele importante realizate în chestiunea dunăreană și adaugă:

„Hotărârile dela Sinaia se deosebesc prin spiritul lor de perseverență, care, în serviciul unei politici pacifice și rezonabile, dă Micii Înțelegeri un solid punct de sprijin“.

CESKE SLOVO vede în prezența la Sinaia a ministrului Ungariei „o dovadă despre stabilirea unor relațiuni mai bune între Mica Înțelegere și Ungaria. Din partea Cehoslovaciei bunăvoință n'a lipsit niciodată și se va putea ajunge la crearea unei situații mai favorabile unei mai bune vecinătăți, dacă această bunăvoință va fi reciprocă și sinceră“.

PRAVO LIDU, constată:

„Conferința dela Sinaia reconfirmă vitalitatea și soliditatea Micii Înțelegeri, dovedind în același timp că acest grup de State știe să lucreze în chip constructiv nu numai în interesul Europei Centrale, ci al Europei în general. Pe de altă parte, ziarul apreciază declarațiile d-lui Antonescu, privitoare la punctul de vedere al României în chestiunea pactului ceho-sovietic“.

PRAGER PRESSE declară:

„La Sinaia, Mica Înțelegere, și-a reconfirmat și cu

privire la raporturile cu Uniunea Sovietelor, unitatea de vederi și fermitatea. Toate explicațiile tendențioase, care pretindeau că pactul ceho-sovietic n'ar fi în armonie cu politica Micii Înțelegeri și că chiar ar turbura relațiile dintre cele trei State membre, au fost spulberate cu autoritate prin declarațiile d-lui Victor Antonescu, care a afirmat că pactul s'a încheiat cu deplinul consimțământ al României și Iugoslaviei. Ziarul constată, pe de altă parte, limpezirea raporturilor cu Ungaria și adaugă că întreaga serie de chestiuni care se leagă cu aceste raporturi se va rezolva la Geneva, unde se va ține următoarea reuniune a consiliului permanent al Micii Înțelegeri“.

NARODNI POLITIKA din 9 Septembrie, cel mai răspândit ziar cehoslovac, publică sub titlul „Adâncirea legăturilor dintre Statele Micii Înțelegeri“, un foarte interesant articol scris de d-l dr. Bauer, redactorul prim al ziarului, care a luat parte la conferința Micii Înțelegeri a presei, la Sinaia.

D-l Bauer scrie între altele:

„Forța și unitatea Micii Înțelegeri vor putea fi garantate numai atunci când și națiunile ce o formează vor face din această alianță o chestiune care le interesează direct. După aceea chiar dacă unii oameni politici se vor schimba și alții le vor lua locul, situația nu se va schimba cu nimic pentru că popoarele vor fi totdeauna pentru o politică comună a Cehoslovaciei, României și Iugoslaviei.

„Mică Înțelegere a presei, care se întrunește în mod regulat în fiecare an, contribuie în mare măsură la strângerea alianței. Presa lucrează în comun, în adevăratul înțeles al cuvântului. Am văzut nu de mult la București, cum reacționa presa românească la primirea știrii despre îmbolnăvirea primului președinte al Cehoslovaciei, Thomas Masaryk. La conferința presei Micii Înțelegeri, la Sinaia, delegația română a fost aceea care constată că ideea Micii Înțelegeri s'a înrădăcinat adânc în mentalitatea poporului. Poporul român a fost foarte încântat de primirea ce s'a făcut M. S. Regelui Carol al II-lea la Praga. La București populația română a primit cu entuziasm pe d-l Hodza, primul ministru al Cehoslovaciei, și pe d-l Krofta, ministrul afacerilor străine. Gazetarii români acordă o deosebită atențiune pătrunderii cât mai adâncă a acestui sentiment în populația celor trei națiuni.

„Merită să amintim, spre cinstea delegației cehoslovace, propunerea făcută de unul din membrii acestei

delegații asupra modului cum s'ar putea face din Mica Înțelegere un organism mai viu, și anume: prin cunoașterea literaturilor, prin colaborarea economică și mai ales prin priceperea spirituală a tuturor națiunilor Micii Înțelegeri. Delegația cehoslovacă a mai propus ca și serviciul de radio-difuziune să fie din ce în ce mai mult folosit în propaganda Micii Înțelegeri. Ar trebui ca în fiecare săptămână să se vorbească la radio despre toate chestiunile care privesc Mica Înțelegere. Radioul este o armă puternică și ar putea contribui mult la adâncirea relațiilor dintre cele trei State care alcătuiesc Mica Înțelegere.

„Deocamdată a fost vorba numai de inițiative. Sperăm însă în realizarea lor. Mica Înțelegere nu poate să se lipsească de propagandă. Conferința dela Sinaia a însemnat și din acest punct de vedere un succes“.

Presă iugoslavă.

Toate ziarele iugoslave au subliniat marca importanță a conferinței dela Sinaia, stăruind asupra solidarității acestei grupări.

L'ECHO DE BELGRADE, din 25 August, arată că potrivit metodei sale de lucru, gruparea celor trei State va studia toate schimbările intervenite în politica internațională în răstimpul petrecut dela ultima sesiune a Consiliului Micii Înțelegeri, ținută în Martie la Belgrad: Neintervenția în Spania, chestiunea abisiniană, conflictul din Extremul Orient și în special perspectivele unor convorbiri italo-britanice, vor fi, crede ziarul, problemele la a căror examinare vor proceda cei trei miniștri de afaceri străine ai Micii Înțelegeri.

Ziarul continuă astfel:

„Destinderea în Mediterana va avea oarecare repercusiuni în Europa Centrală? Iată întrebarea care se va pune celor trei miniștri ai Micii Înțelegeri. Întâi, fiindcă Mica Înțelegere constituie esențialmente o grupare dunăreană. În al doilea rând, deoarece campania împotriva Cehoslovaciei întreține o atmosferă de criză care ar trebui să fie împrăștiată în interesul păcii. Nimic nu îndreptățește să se creadă că s'a schimbat ceva în datele problemei centro-europene dela ultima conferință a Micii Înțelegeri. Planul d-lui Hodza oferă și astăzi un mare interes, însă realizarea lui se isbește de aceleași piedici de ordin politic. Mai este oare nevoie să revenim asupra unor dificultăți de atâtea ori înfățișate aici? Intr'un cuvânt s'ar putea spune că Europa Dunăreană se supune unei îndoite tendințe.

„În ordinea intereselor ea tinde să constituie un tot, de unde ideea de bloc agrar, de confederație dunăreană sau de alte formule, în ordinea politică fiecare din Statele Dunărene tinde, dimpotrivă, să-și caute un sprijin în sistem de acorduri cu marile puteri. Astfel se explică dificultatea mereu reînnoită de a se asigura cooperarea în bazinul Dunării.

„Această cooperare este însă ideea fundamentală a Micii Înțelegeri, iar din conferința dela Sinaia, ea nu va putea ieși decât întărită“.

Intreaga presă iugoslavă, din 30 August, publică coloane întregi asupra conferinței Micii Înțelegeri dela Sinaia.

Ea scoate în evidență că d-nii Antonescu, Krofta și Stoiadinovici, vor avea încăodată prilejul de a examina situația generală a Europei și chestiunile interesând cele trei țări.

SAMOU PRAVA, scrie între altele: „Rezultatele sesiunii dela Sinaia nu vor putea decât să mulțumească popoarele Micii Înțelegeri, care reprezintă un bloc puternic

de 50 de milioane suflete care cer pacea și care se manifestă în unanimitate pentru apărarea păcii.

„Mica Înțelegere va dovedi că are o atitudine comună atât în ce privește Societatea Națiunilor, cât și celelalte instrumente de pace, atât în prezent cât și în viitor. Cu această atitudine ea reprezintă o forță formidabilă pe care nici o influență străină nu o poate micșora. Pentru același motiv ea se bucură de respectul și simpatia tuturor adevăraților și sincerilor prieteni ai păcii“.

Presă franceză.

Toate ziarele franceze s'au ocupat pe larg de conferința dela Sinaia, subliniind importanța ei deosebită în actualele împrejurări internaționale.

ECHO DE PARIS din 31 August, serie:

„În afară de evoluția politică din ultimele luni, consiliul permanent al Micii Înțelegeri va trebui să-și fixeze atitudinea cu privire la problema etiopiană, care se va pune la Geneva. Nimic nu permite să se creadă că, cu toate sforțările unor anumite elemente doritoare să câștige simpatia Italiei, cele trei Puteri vor trebui să adopte o atitudine precisă, mai înainte ca marile puteri să și-o fi definit pe a lor. Se pare că schimbul de telegrame dintre d-nii Mussolini și Franco, după cucerirea Santanderului, nu a ajuns, nici la Paris, nici la Londra, să înlesnească reglementarea acestei chestiuni“.

Pe de altă parte, ziarul declară: „O destindere reală se manifestă în raporturile dintre Cehoslovacia și Ungaria. Meritul revine dealtfel guvernului din Praga, care a arătat totdeauna cea mai mare răbdare și cea mai mare moderație“.

LE TEMPS din 31 August publică următorul editorial:

„Intrunirea dela Sinaia, a consiliului permanent al Micii Înțelegeri, ia în mod natural o mare importanță față de circumstanțele actuale din Europa. Deliberările periodice ale miniștrilor Afacerilor Străine, ai celor trei State asociate, pentru apărarea intereselor lor comune constituie întotdeauna o manifestare interesantă din punct de vedere general. Se înțelege însă că de data aceasta declarațiile care se vor face și concluziunile care se vor stabili, vor fi rezultatul unui larg schimb de vederi asupra tuturor problemelor actuale, așa încât ele vor fi de o importanță deosebită.

„Intrunit în ajunul sesiunii ordinare a Societății Națiunilor, consiliul permanent va trebui să stabilească atitudinea celor trei țări, cu privire la probleme care vor fi discutate la Geneva. D-nii Krofta, Stoiadinovici și Antonescu vor confirma perfecta solidaritate a Cehoslovaciei, Iugoslaviei și României, în privința unei evoluțiuni care este bine să se constate — creiază condițiuni foarte grele pentru politica de pace, față de care Mica Înțelegere este legată în mod tradițional.

„Este o idee destul de răspândită în unele cercuri internaționale că rațiunea de a fi a Micii Înțelegeri este depășită de evenimente și că această formațiune este destinată să devină tot mai slabă sau în orice caz să se transforme în mod profund.

„Este aci o eroare în contra căreia nu s'a lipsit niciodată de a se reacționa energie la Praga, Belgrad și București. Grupați în vederea apărării în comun a statu-quo-ului teritorial în Europa Centrală, cele trei țări aliate au datoriat, mai mult ca oricând, a veghia la menținerea a ceea ce au dobândit în virtutea tratatelor din 1919. Oricare ar putea fi în diferite domenii interesele lor particulare, necesitatea de a salvagarda în mod eficace independența lor și în-

tăgăritatea teritoriilor lor, se impune azi, ca și ieri, cu aceeași tărie, celor trei națiuni.

„Intr'un expozeu pe care l-a făcut recent ministrul Afacerilor Străine al Cehoslovaciei, d-l Krofta, constatând că Mica Înțelegere nu este îndreptată în contra niciunei puteri europene, că ea este un instrument de uniune și de pace, a repetat că rolul ei consistă în a apăra în contra oricărei schimbări situația creiată de tratate.

„Cele trei guverne își dau perfect de bine seama, a spus d-sa, că pentru revizionism nu este vorba numai de cutare sau cutare dispozițiuni din tratate, ci de desființarea ordinei noi și mai drepte instaurate de către aceste tratate.

„D-l Krofta a adăugat de altminteri că ar fi absurd să se creadă că Mica Înțelegere ar putea să se distrame, pentru că cutare sau cutare din membrii ei își ameliorează raporturile sale cu alte State. Nu este mai puțin adevărat că schimbările survenite în ordinea europeană au modificat într'o oarecare măsură caracteristicile comune de acțiune exterioară ale celor trei țări. Cehoslovacia a semnat un tratat de asistență mutuală cu Uniunea Sovietelor. Iugoslavia a semnat un tratat cu Bulgaria și un altul cu Italia. România a consolidat alianța ei cu Polonia și intensificat cooperarea ei cu această din urmă putere. Aceste acorduri particulare, au fost însă încheiate în cadrul Micii Înțelegeri, în sensul că fiecare din cele trei țări n'a contractat angajamente față de terțe puteri, decât cu asentimentul celorlalte două State asociate.

„D-l Krofta, în expozeul la care am făcut aluzie mai sus, a insistat asupra acestora în termeni formali, precizând că tratatul de asistență mutuală ruso-cehoslovac a fost încheiat cu deplinul acord al României și Iugoslaviei, că ameliorarea relațiilor polono-române a avut completa aprobare a Cehoslovaciei și Iugoslaviei, deasemeni că ameliorarea raporturilor între Iugoslavia cu Bulgaria și cu Italia, a avut loc cu consimțământul Cehoslovaciei și României.

„Trebuie să se pornească de aici pentru a se pricepe exact concluziile la care vor ajunge azi, la Sinaia, cei trei miniștri de Afaceri Străine.

„În momentul în care se întrunește consiliul permanent, presa română precizează că Mica Înțelegere urmărește cu tenacitate, dar și cu supleță, apărarea păcii, ea într'o Europă, unde totul se schimbă, ea rămâne aceeași, lucrând în același spirit și inspirându-se din aceeași doctrină care a prezidat la fundarea ei. Ea reamintește cuvintele primului ministru Tătărescu, după care Mica Înțelegere este o creațiune a istoriei și că, dacă nu a luat o formă juridică decât după războiu, ea există totuși în putere cu mult înainte, și că aceasta este o bază solidă pe care nu o au multe alianțe politice. În haosul lumii actuale, spune un ziar român, acesta este un patrimoniu moral pe care Mica Înțelegere își face o datorie să-l apere.

„Toată chestiunea este de a se ști cum va putea să îndeplinească conștiințios această datorie față de ea însăși și față de ceilalți, în mijlocul turburărilor în care trăește Europa, și a sbuciumărilor profunde ale condițiilor vieții internaționale, provocate de reînarmările germane, de stabilirea axei Roma-Berlin, de criza spaniolă și de lupta dintre ideologia revoluționară și ideologia autoritară.

„Se înțelege dela sine, că la Sinaia, d-nii Krofta, Stoia-dinoviei și Antonescu vor pune un deosebit accent pe problema dunăreană propriu zisă, problemă a cărei soluționare apare din ce în ce mai dificilă din cauza cunoscutelor dispozițiuni ale Germaniei și Italiei.

„Politica Micii Înțelegeri tinde să favorizeze prin toate mijloacele dezvoltarea relațiilor economice cu Austria și Ungaria, în așa fel încât să creeze o bază solidă pentru o cooperare fecundă a tuturor țărilor din regiunea dunăreană. În această privință, ameliorarea relațiilor Sta-

telor Micii Înțelegeri cu Ungaria constituie un factor nou, care cu siguranță nu este negliabil. Se consideră că Praga, Belgradul și Bucureștii vor accepta, în principiu, reînarmarea Ungariei, dacă realizarea ei ar face obiectul unei negocieri regulate și dacă Ungaria ar oferi garanții de securitate.

„Chestiunile care vor fi tratate în cursul viitoarei sesiuni dela Geneva, fac cu siguranță obiectul la Sinaia, al unei examinări profunde și putem avea siguranța că delegațiunile cehoslovacă, iugoslavă și română vor adopta în privința lor o atitudine identică.

„Fidelitatea Micii Înțelegeri față de principiile fundamentale ale pactului Societății Națiunilor, corespunde unui interes bine priceput al celor trei țări, căci acestea nu pot găsi securitatea de care au nevoie, decât într'un sistem de acorduri regionale, în privința cărora Mica Înțelegere a oferit exemplul cel mai caracteristic și prin formula garanțiilor mutuale, pentru care cele trei State au fost primele să facă o experiență în Europa Centrală. Este aci un teren destul de larg pentru menținerea unei acțiuni comune, care a dat în cursul ultimilor ani rezultate importante și care poate totdeauna să se afirme în mod util, dacă continuă să se desvolte cu destulă suplețe, spre a ține seama în mod sincer de interesele particulare ale celor trei țări asociate“.

LE PETIT PARISIEN din 1 Septembrie, constată:

„Mica Înțelegere a ieșit întărită din conferința dela Sinaia și niciuna din problemele examinate — reînarmarea Ungariei și securitatea generală, Societatea Națiunilor — n'a produs divergențe în cursul lucrărilor conferinței. În ce privește comunicatul final, el subliniază perfectă coeziune a celor trei State, voința lor de pace, atașamentul lor de Societatea Națiunilor și deciziunea lor de a accentua politica de neintervenție în Spania“.

JOURNAL DES DÉBATS, reproduce comunicatul final, apărut după încheierea conferinței Micii Înțelegeri și constată că „acesta nu spune tot și că chestiunile cele mai delicate au fost discutate în întrevederile confidențiale, care nu pot fi, în totalitate, obiectul unei dări de seamă publice“.

EXCELSIOR scrie că Mica Înțelegere a afirmat din nou la Sinaia, credința sa față de politica ei tradițională.

L'ERE NOUVELLE scrie: „Se pare că nimic senzațional și neprevăzut, modificând atitudinea Micii Înțelegeri, într'un sens sau altul, nu va putea ieși în urma actualelor deliberări“.

LA RÉPUBLIQUE din 2 Septembrie, scrie între altele: „Conferința Micii Înțelegeri s'a terminat. Comunicatul final este satisfăcător. Trebuie să subliniem că cele trei State declară a fi mai unite ca niciodată“.

Analizând demersul făcut de Ungaria pe lângă Mica Înțelegere, ziarul scrie:

„Dacă, în adevăr acest demers poate fi punctul de plecare al unei soluții a problemelor dunărene, trebuie să-i acordăm o importanță excepțională. Inceputul cele două puncte de vedere se apropie. Trebuie să credem că fără a renunța la ambițiile lui, guvernul ungar înțelege că acceptarea ideii unei uniri sau federații economice dunărene, trebuie să precedeze orice negocieri teritoriale? „

„Că chestiunea granițelor este secundară și că Ungaria ar câștiga deja mult dacă minoritățile ungare, care trăiesc pe teritoriul român, cehoslovac sau iugoslav, erau din punct de vedere cultural libere? „

„Trebuie să credem pe de altă parte că cele trei gu-

verne ale Micii Înțelegeri au înțeles că nimic serios nu poate fi făcut fără Ungaria (și adăugăm, fără Austria)? Nu există federație economică posibilă între cele trei State ale Micii Înțelegeri, sau adăugând cele două State semnatare ale protocolurilor dela Roma, o adevărată unitate economică poate fi făurită.

„Două puncte negre totuși.

„Germania și Italia, fiecare de partea ei, nu vor încerca oare să bareze drumul acestei politici? Se pare că aceasta din urmă ar fi schițat o tocmeală stranie. Oare Italia, ai cărei clienți până la un oarecare punct sunt Austria și Ungaria, n'ar fi încercat să facă la Sinaia un mare joc, mare joc care presupune drept compensație la ceea ce cerea ea, o orientare în favoarea blocului economic dunărean?

„Iar această orientare n'ar avea ea, dacă s'ar produce, un aspect anti-german?“

LA TRIBUNE DES NATIONS, din 2 Septembrie, publică un articol al d-lui Henry Berenger, din care redăm următoarele:

„Conferința dela Sinaia a confirmat principiile esențiale ale politicii externe comune celor trei State.

„Nu numai că Mica Înțelegere persistă, ci ea se declară mai omogenă ca niciodată, în fața noilor probleme puse Europei și lumii întregi.

„Fără îndoială că omogenitate nu vrea să zică identitate. Fiecare din cele trei diplomații își conservă elasticitatea mișcărilor pe care le comportă geografia și structura ei.

„Iar o solidaritate sinceră rămâne baza acțiunii lor tripartite.

„Toate svomurile, mai mult sau mai puțin interesate, iau sfârșit. Svomuri asupra izolării Iugoslaviei cu Italia, Bulgaria cu Germania, România cu Polonia și Cehoslovacia cu Uniunea Sovietică.

„Mica Înțelegere se afirmă astăzi cu atât mai solidară cu cât cele trei componente ale sale rămân mai libere. O solidaritate astfel sporită, nu va putea decât servi cu eficacitate înțelegerea generală europeană, mai indispensabilă ca niciodată“.

Aceiași ziar mai publică un articol al corespondentului său din Iugoslavia, articol în care se face o dare de seamă a chestiunilor discutate în Conferința dela Sinaia. În încheiere, autorul articolului scrie:

„Mica Înțelegere și-a arătat vigoarea. Atacurilor și bănușilor asupra vitalității sale, ea le răspunde, în mod placid, întrunindu-se periodic și hotărînd linia ei de conduită.

„La viitoarea Adunare a Societății Națiunilor, vom vedea pe d-l Victor Antonescu, președintele, în exercițiu, al Consiliului Micii Înțelegeri, vorbind în numele colectiv al celor trei țări aliate, și apoi apărând o singură politică în numele lor. Această unanimitate și această unitate a tezelor prezentate de această grupare, este aceea care, în timpurile bune ale instituției dela Geneva, a făcut să fie calificată Mica Înțelegere de „mare putere“.

LE TEMPS din 5 Septembrie, publică o corespondență din Budapesta, asupra relațiilor dintre Ungaria și Statele Micii Înțelegeri.

„In cercuirile ungare, în general bine informate — scrie ziarul, — se manifestă un oarecare optimism, în privința conversațiilor pentru normalizarea relațiilor dintre Ungaria și Statele Micii Înțelegeri“.

După ce face o dare de seamă a problemelor pendinte între aceste puteri, scrie în încheiere:

„Luând în considerație dificultățile care se prezintă la Budapesta, se crede că momentul este extrem de favorabil unei apropieri a Statelor dunărene și se subliniază că buna voință evidentă a tuturor partenerilor, va contribui la încheierea unui acord, susceptibil să dea satisfacție la Budapesta, cât și în capitalele Statelor Micii Înțelegeri“.

Presa italiană.

Comunicatul oficial care s'a dat publicității după încheierea desbaterilor Consiliului Permanent ai Micii Înțelegeri, s'a bucurat în presă de o largă publicitate.

Ziarele LA STAMPA din 1 Septembrie, LA TRIBUNA din 2 Septembrie și IL POPOLO DI ROMA, publică în întregime Comunicatul; celelalte ziare, lungi citate.

Comentariile făcute în jurul acestui Comunicat sunt cuprinse în esența lor în următoarea notă apărută în La STAMPA pe prima pagină, cu litere groase:

„Reuniunea Micii Înțelegeri a dat naștere obișnuitului său comunicat oficial, care de zecă ani poartă pecetea aceleiași ortodoxii. Inșă ceea ce contează cu deosebire, este că se pare că s'au examinat în mod paralel două probleme interesante, concrete și de spirit realist: reînarmarea Ungariei și colaborarea aeriană dintre Italia, Iugoslavia și România“.

IL CORRIERE DELLA SERA, cu aceeași dată, spune:

„După cum era de prevăzut, și această Conferință s'a mărginit la examinarea diferitelor probleme, fără să se ia, oficial, nicio hotărîre demnă de atenție. Comunicatul nu face decât să repete cele cuprinse în comunicatele conferințelor precedente, deosebindu-se însă prin aceea că este redactat într'un ton mai moderat“.

Și după ce rezumă textul Comunicatului, scoțând în relief părțile care i se par mai importante, ziarul adaugă: Mai demne de reținut decât însuși Comunicatul oficial, sunt întvederile pe care d-nii: V. Antonescu, Stoiadinovici și Krofta, le-au avut cu reprezentantul Ungariei la București, Bardossy, care ar fi de natură să îndreptățească afirmațiunea din sursă oficioasă a ziarului VREME că aceste conversațiuni au demonstrat că relațiunile dintre Ungaria și cele trei State aliate au trecut de punctul mort și că atmosfera s'a ameliorat considerabil“.

Ziarul scoate de asemeni în relief conversațiunile ministrului Sola și ale generalului Pellegrini, șeful aviației civile italiene cu cei trei delegați ai Micii Înțelegeri, scoțindu-le dovada unor orientări, care deși nu sunt exprimate în Comunicat, nu sunt mai puțin valabile pentru viitorul apropiat.

GAZZETTA DEL POPOLO cu aceeași dată, merge și mai departe și într'un lung reportaj, intitulat: „Mica Înțelegere spre noi orientări. Rezultatele întrunirii dela Sinaia“. Raporturi mai bune cu Ungaria. Hotărîre favorabilă înmormântării „cadavrului etiopian“, scrie:

„Din acest Comunicat, lăsând la o parte punctele în care Mica Înțelegere confirmă din nou cunoscutele ei principii cu privire la Liga dela Geneva și la tratatele în vigoare, rezultă că s'a produs o netăgăduită schimbare în maniera de a se analiza problemele la ordinea zilei din partea Micii Înțelegeri.

„In ceea ce privește raporturile dintre Mica Înțelegere și celelalte State din bazinul danubian, este demn de reținut că se întrebuițează în Comunicat o formulă care ne îndreptățește să credem posibilă pentru viitor o ameliorare sigură și adevărată în relațiile sale cu alte State.

„Dar mai mult decât din Comunicat și din discuțiunile care au avut loc zilele acestea, din lucrările de contact direct dintre membrii Micii Înțelegeri și reprezentanții anumitor State vecine, s'a desprins impresiunea că cele trei State din Mica Înțelegere vor să se plaseze pe planul realității, pentru a ajunge prin mijlocul acesta la o destindere în raporturile politice dintre țările riverane cu Dunărea.

„In afară de chestiunea abisiniană, cu privire la care Mica Înțelegere a hotărât să se pue de acord cu acele Puteri care „reclamă înregistrarea decesului“ și de alte chestiuni discutate, impresiunea dominantă este că această sesiune a Micii Înțelegeri s'a deosebit cu totul de cele dinaintea ei, deoarece a luat în studiu cu o deosebită hotărâre în special problema raporturilor Micii Înțelegeri cu Ungaria în ceea ce privește paritatea la înarmări ungară. Convorbirile ce au avut de obiect această temă au creat o atmosferă care a fost socotită favorabilă pentru conciliabilele ulterioare, având același scop.

„La această operă, care pentru moment se mărginește la clarificarea unor raporturi de categoria celor de mai sus, contribuie enorm sprijinul pe care îl dau acele națiuni care practică o adevărată politică de pace și nu se mulțumesc cu idei utopice.

„Așezate sub acest semn îmbucurător, lucrările acestei sesiuni a Micii Înțelegeri pot constitui primul pas spre o rodnică și sinceră operă de pace în bazinul danubian, bucurându-se de colaborarea acelor Mari Puteri care și ele au interese în acest sector și printre care în primul rând se găsește Italia. Și trebuie să adăugăm că aceasta a fost impresiunea care a dominat în chip viu în toate cercurile diplomatice cu privire la evenimentul politic dela Sinaia, care a atras deodată atențiunea întregii lumi“.

Ziarele cu data de 2 și 3 Septembrie, cotinuu a se ocupa intens de rezultatul desbaterilor Consiliului permanent al Micii Înțelegeri, o dovadă în plus de interesul pe care acest important eveniment internațional l-a stârnit în presa italiană.

De rândul acesta se înregistrează impresiunile culese din presa europeană, cu deosebire din cea germană, ungară, cehoslovacă, austriacă.

Presa din provincie s'a ocupat în lungi și documentate articole atât de desbaterile Consiliului, cât și de rezultatele finale cuprinse în Comunicatul oficial. Cuvântarea rostită de d. ministru al afacerilor străine, V. Antonescu, în care d-sa a recapitulat lucrările Consiliului și a definit spiritul de pace și de colaborare europeană pe care au fost animați bărbații de Stat reprezentanți ai celor trei State aliate, a fost reprodusă în întregime de către marea majoritate a presei din provincie.

Ziarele romane LA TRIBUNA și IL LAVORO FASCISTA, subliniază câteva fapte intervenite după întrunirea dela Sinaia și doveditoare a unei ameliorări de raporturi între Statele succesoare și Ungaria.

Astfel, cel dintâiu, într'o informațiune din Budapesta cu data de 4 Septembrie și intitulată: „Se deschide la Belgrad sesiunea ungară a Institutului Magistral“, scrie următoarele:

„In cererile politice de aci a produs o foarte bună impresiune hotărârea guvernului iugoslav de a redeschide sesiunea ungară a Institutului Magistral din Belgrad, care fusese închisă acum unei ani.

„Măsura guvernului din Belgrad este socotită ca o nouă dovadă a destinderii dintre Iugoslavia și Ungaria“.

IL MESAGERO din 4 Septembrie c., într'o corespondență din Viena și IL LAVORO FASCISTA cu aceeași dată într'un articol datat din Budapesta, și intitulat: „Atmosferă ameliorată între Budapesta și Belgrad. Importanțele declarațiunii ale lui Stoiadinovici“, reproduc amândouă declarațiunile făcute de către primul-ministru și ministru de externe al Iugoslaviei ziarului NAPTO din Subotice, care vorbește de o ameliorare a raporturilor iugoslavo-ungare, consecință a Conferinței dela Sinaia și de „crearea unei atmosfere pacifice și libere între Iugoslavia și Ungaria“.

Cele două ziare de mai sus adaugă că la Budapesta se crede că problema reînarmării Ungariei va fi activ desbătută în sesiunea Ligii Națiunilor — deși nu va figura pe ordinea de zi a Adunării — și că potrivit hotărârilor dela Sinaia, bărbații de Stat ai Micii Înțelegeri vor găsi oportun să desbată chestiunea cu diversele personalități internaționale ce se vor găsi la Geneva. De asemenea e pe cale — urmează ziarele — să se permită proiectarea de filme maghiare în Iugoslavia, ceea ce era interzis dela războiu încoace.

Cu privire la atitudinea României, IL LAVORO FASCISTA, adaugă:

„Se anunță din București, că întregă presă românească, conștientă de noua situațiune care este pe cale să se creeze în raporturile româno-ungare, evită cu grijă atacurile privitoare la Ungaria, care se produceau zilnic și de către toate ziarele. Cu scopul de a nu dăuna negocierilor în curs, toată presa, atât cea de dreapta cât și cea de stânga, ea și cea din opoziție, se ferește de a formula critici și scot în evidență opera de mediațiune întreprinsă de către ministru Italiei, recunoscând scopurile cu adevărat pacifice ale politicii italienești“.

Tot IL LAVORO FASCISTA din 7 Septembrie, sub titlul: „Politica de pace a Ungariei. Simptome evidente de bune raporturi între Budapesta, Belgrad și București“, după ce anunță redeschiderea sesiunii Institutului maghiar din Belgrad, urmează, cu privire la raporturile româno-maghiare:

„Ni se aduce de asemeni la cunoștință impresiunea foarte favorabilă pe care a făcut-o în toate cercurile politice (din Budapesta N. R.) știrea că la congresul partidului maghiar din România care are loc la Sf. Gheorghe, sub președinția contelui George Bethlen, fratele fostului președinte de consiliu maghiar, un trimis al guvernului din Budapesta a cerut să se examineze cu cea mai mare liniște posibilă problemele puse la ordinea de zi a adunării, și aceasta pentru a nu se turbura cu nimic negocierile în curs între România și Ungaria“.

*

Presa germană.

„Intrunirea dela Sinaia a Consiliului Micii Înțelegeri a fost urmărită în de aproape de către presa germană. Din dările de seamă, în care se discutau problemele ce aveau să formeze obiectul conferinței, se vede că presa Reichului s'a așteptat în primul rând la o reluare a discuțiunilor privitoare la realizarea vechiului proiect francez, de asistență politică și militară între Statele Micii Înțelegeri și Franța.

După terminarea conferinței și după publicarea comunicatului oficial, reprodus aproape integral de mai toate ziarele, presa a insistat în deosebi asupra relațiilor dintre Ungaria și Statele Micii Înțelegeri. Din felul oarecum rezervat, în care presa germană prezintă această chestiune, reiese toama că înțelegerea pentru care se lucrează ar putea deveni realitate.

Iar preocupările de mai sus se evidențiază în deosebi în felul cum ziarele germane caută să sublinieze dificultățile ce stau în cale acestei înțelegeri și din felul cum ele insistă asupra tezei maghiare, referitoare la egalitatea de drepturi pe tărâmul înarmării și la protecțiunea minorităților maghiare din Statele Micș Ințelegeri.

Deși ziarele caută să remarce că până în prezent nu s'a produs încă ceva pozitiv, ele recunosc totuși că din forma în care au fost puse chestiunile la Sinaia, o destindere între Mica Antantă și Ungaria, s'a realizat și nu este exclus ca negocierile din viitor să ducă la un rezultat pozitiv.

Astfel, FRANKFURTER ZEITUNG din 3 Septembrie, scrie într'o corespondență primită dela Viena, următoarele:

„Astăzi există în sfârșit o părere oficială, exprimată de către colaboratorul diplomatic al biroului oficial de informații dela Budapesta, cu privire la atitudinea Ungariei, față de rezultatele conferinței dela Sinaia. Din această părere, rezultă că, cercurile ungare nu vor să pună la îndoală buna credință de care sunt stăpânite rapoartele Micii Ințelegeri, de a ajunge la o normalizare a raporturilor ei cu Ungaria. Această normalizare nu ar fi însă posibilă decât în cazul când se vor înlătura din drum toate greutățile și piedecile existente, și în deosebi cele privitoare la problema minoritară. Rezolvarea într'un sens satisfăcător a acestei chestiuni ar însemna prima condiție. Dacă statele Micii Ințelegeri cer din partea Ungariei, anumite garanții în legătură cu pretențiile ei privitoare la egalitatea de înarmare, Ungaria este dispusă să ofere aceste garanții, cu toate că ele nu vor reprezenta și nu vor avea decât o valoare formală, deoarece egalitatea de înarmare formează pentru Ungaria un drept firesc. În schimbul acestor garanții, Ungaria, bazându-se pe principiul „do ut des“, va cere și ea garanțiile cuvenite în ceea ce privește situația și tratamentul minorității maghiare“.

Ziarul KÖLNISCHE ZEITUNG din 2 Septembrie, insistă mai mult asupra laturei economice a discuțiilor de la Sinaia, spunând: „La comunicatul oficial s'ar mai putea adăuga că la Sinaia s'a discutat amănunțit despre problemele economice ale bazinului dunărean și s'a recunoscut necesitatea de a se ajunge la o colaborare mai strânsă, pe acest tărâm cu Ungaria. Se pare că Statele Micii Ințelegeri ar fi dispuse la concesiuni destul de largi în cazul când Ungaria va accepta să trateze cu ele problema reînarmării. Și se pare că și Ungaria ar fi dispusă să primească începerea unor tratative economice cu Mica Ințelegere. Noi credem așa dar că mult discutatul plan Hodza se va reduce acuma la proporțiile unui experiment cu Ungaria“.

BÖRSEN ZEITUNG, publică două corespondențe din Budapesta, în care, făcându-se ecoul tezei maghiare, scrie:

„Comunicatul final publicat astăzi la Sinaia, nu aduce niciun element nou sau care să nu fi format obiectul de discuție al preocupărilor conferinței anterioare, ținută la Belgrad. Rezultatul discuțiilor arată că în chestiunea atât de importantă a relațiilor cu Ungaria, nu s'a putut găsi o soluțiune acceptabilă.

„Se poate constata totuși că această problemă a preocupat în mod deosebit conferința dela Sinaia; acest fapt se poate deduce în special din discuțiunile pe care cei trei miniștrii de externe ai Micii Ințelegeri le-au avut cu ministrul Ungariei la București. Iar din participarea unui reprezentant al Ungariei la discuțiunile Micii Ințelegeri, fapt ce se petrece pentru întâia oară, trebuie să se tragă neapărat concluzia că raporturile dintre Ungaria și Statele Micii Ințelegeri au intrat într'o fază nouă. Aceste constatări nu pot schimba însă cu nimic deosebirile ce

există pe chestiunea egalității de înarmare și în chestiunea protecției minorității maghiare, chestiuni care n'au putut fi soluționate“.

În numărul din 2 Septembrie, BERLINER BÖRSEN-ZEITUNG, după ce rezumă cuprinsul comunicatului, scrie astfel:

„Ar fi fost cu mult mai interesant dacă s'ar fi arătat cu ce anume ar putea contribui Mica Ințelegere în mod pozitiv la problema înțelegerii dintre Statele bazinului dunărean, problemă pusă încă din timpul conferinței ținută în luna Aprilie, la Belgrad. Și fiindcă la Belgrad, în chestiunea relațiilor dintre Ungaria și Statele Micii Ințelegeri, s'a stabilit că orice tratative să nu fie duse decât în comun, conferința dela Sinaia s'a văzut pusă în greua situație de a studia posibilitățile unei acțiuni comune pentru înlăturarea greutăților ce stau în calea unei apropieri de Ungaria.

„Privind prin această prismă discuțiunile dela Sinaia, trebuie să se admită că de fapt s'a produs o destindere în relațiunile Ungariei cu Statele Micii Ințelegeri, fără a se fi putut ajunge însă și la o soluțiune pozitivă. Participarea ministrului ungar Bardossy, și discuțiunile lui cu membrii conferinței dela Sinaia — determinate prin dorința expresă a guvernului român — nu arată decât sollicitudinea Ungariei de a nu pune nicio piedică în calea înțelegerii.

„În vederea realizării unei apropieri Ungaria ar avea două condiții: egalitatea de înarmare și o protecție eficace a minorităților maghiare, oprimate, din Statele Micii Ințelegeri. Cât despre punctul întâi, pornind dela ideea că egalitatea de înarmare i-o asigură atât pactul fundamental al Ligii Națiunilor cât și morala internațională, guvernul ungar socotește că nici nu poate renunța la acest drept și nici obiect de discuție nu poate face din el. Așa stând lucrurile, guvernului ungar îi poate fi relativ indiferent dacă Mica Ințelegere va recunoaște sau nu această pretenție a Ungariei.

„Astfel stau lucrurile în ceea ce privește problema minorității maghiare din Statele Micii Antante, care și-au luat chiar prin tratatele de pace anumite obligațiuni ce Ungaria cere să fie respectate. În această direcție, Ungaria nu vrea simple declarații, ci dovezi practice în sensul unei îmbunătățiri politice, culturale și economice a situației în care se găsește actualmente minoritatea maghiară.

„Fără îndoială, toate chestiunile de mai sus se găsesc abia într'o fază inițială care nu dă dreptul la niciun optimism. Iar desfășurarea din viitor a lucrurilor nu atârână decât de sollicitudinea pe care Statele Micii Antante o vor arăta, prezentând dovezi practice despre dorința lor de înțelegere cu Ungaria, dovezi pe care această țară are tot dreptul să le aștepte“.

Ziarul FRANKFURTER ZEITUNG din 4 Septembrie, ocupându-se de conferința dela Sinaia, afirmă că, rezultatele ei nu sunt atât de neînsemnate cum ar vrea să le arate comunicatul publicat. Ziarul socotește că punctul central al discuțiilor dela Sinaia l'a format problema raporturilor dintre Mica Ințelegere și Ungaria, în jurul căreia s'au ostenit în ultimul timp în deosebi d-nii Stoia-dinoviei și Hodza. Se crede că în cursul întrevederii ce a avut loc în Bucovina, d-l prim-ministru Hodza ar fi sugerat d-lui prim-ministru Tătărescu ideea de a ajunge cu minoritatea maghiară din România la un acord similar aceluia încheiat între guvernul din Praga și partidele germane din Cehoslovacia. Apoi adaugă:

„Dacă totuși, atât la Sinaia cât și până aci, discuțiunile cu Ungaria n'au îmbrăcat o formă publică oficială, acest fapt e considerat și dintr'o parte și dintr'alta mai

mult ca o chestiune de prestigiu. Niciuna din părți n'ar vrea să iasă, în caz de nereușită, cu prestigiul știrbit; fiecare din ele vrea ca înțelegerea să rezulte din inițiative spontane și reciproce, și ca din aceste inițiative să se poată crea condițiile necesare unei apropieri.

„Conferința dela Sinaia n'a adus încă nimic pozitiv în această privință. Discuțiunile și tratativele vor trebui continuate. Mica Înțelegere socoate, din parte-i, că atmosfera e cu mult mai bună ca înainte și că s'ar putea ușor ca ostenelele din viitor să ducă la un rezultat concret“.

Presă engleză.

Ziarele engleze au acordat o deosebită atenție conferinței Micii Înțelegeri dela Sinaia. Unele au ajuns până acolo, în cât o numesc „O conferință vitală“.

EVENING WORLD AND TIMES din 31 August, scrie între altele:

„Opinia observatorilor diplomației din București, precum și din alte capitale, după cum se spune, ale Micii Înțelegeri, este că conferința actuală se deschide în vremuri de confuzie internațională fără paralelă. Foarte mult poate depinde, întru cât privește afacerile Europei Centrale, de hotărârile pe care le vor lua miniștrii respectivi“.

MANCHESTER GUARDIAN din 30 Septembrie, scoate în evidență declarațiile d-lui Dr. Krofta, ministrul de externe al Cehoslovaciei, cum că Mica Înțelegere n'a fost niciodată îndreptată „contra vreunei mari puteri, fiind pașnică prin natura ei. Numai pentru acest motiv Mica Înțelegere s'a opus Pactului celor patru propus de Italia. Mica Înțelegere nu se pretinde a fi o mare putere și nu recunoaște altă autoritate decât aceea a Ligii Națiunilor. A fost întotdeauna contra oricăror încercări de schimbare a Statu-quo-ului“.

LIVERPOOL DAILY POST din 31 August, publică un articol de fond în care arată că Europa Centrală este regiune asupra căreia sunt ațintite privirile observatorilor de politică internațională.

„De aceea, continuă ziarul, conferința dela Sinaia a țării Micii Înțelegeri, deși poate că nu va trata probleme mari, este totuși observată cu un interes neobișnuit și cu oarecare îngrijorare. Scopurile pacifice urmărite de țările reprezentate la conferință, Cehoslovacia, România și Iugoslavia, vor fi de sigur afirmate din nou, împreună cu hotărârea lor, de a rezista, pe cât posibil, ca Statele succesoare, împotriva unei posibile agresiuni din partea fostei monarhii Austro-Ungare“.

Ziarul afirmă că e natural ca politica Micii Înțelegeri trebuie să se bazeze pe principiile Societății Națiunilor și deci importanța ei ca factor în politica europeană nu trebuie neglijată. Mai departe arată lupta pentru predominarea în Balcani a diverselor puteri europene și încheie, spunând:

„Mica Înțelegere nu are altă alternativă decât menținerea solidarității sale și să speră că nu se va întâmpla nimic care să zdruncine pacea“.

MORNING POST, DAILY TELEGRAPH dau amănunte asupra subiectelor discutate la conferința Micii Înțelegeri, scoțând, la rândul lor, în evidență importanța acordată de cercurile diplomatice acestor întruniri.

Numai DAILY EXPRESS și NEWS CHRONICLE găsesc că ar fi un motiv mai puternic, adică influența Italiei, care poate aduce recunoașterea dreptului de înar-

mare a Ungarici, ceea ce ar duce la creșterea influenței germano-italiene în răsăritul Europei.

Ziarele dela 1 Septembrie, fără excepție, dau amănunte despre rezultatul Micii Înțelegeri dela Sinaia, publicând ample corespondențe din București, precum și articole de fond.

MANCHESTER GUARDIAN arată că Mica Înțelegere se află într'o dilemă: colaborarea cu Franța, sau o înțelegere cu Germania și Italia.

DAILY TELEGRAPH ca și primele ziare, publică comunicatul oficial, adăugând că senzațiunea conferinței au făcut-o întrevederile d-lor Bardossy și Sola, efectuate sub înrăurirea italiană.

TIMES din aceeași zi scrie că dela întrevederile dela Sinaia, e de așteptat o îmbunătățire a relațiilor dintre Mica Înțelegere și Ungaria.

MORNING POST publică corespondența din București, în care se declară că impresia generală în cercurile politice din capitala României, este că conferința a reușit și că Mica Înțelegere neapropiindu-se de Italia și Germania, continuă politica de cooperare cu Franța și Liga Națiunilor.

DAILY EXPRESS declară că Mica Înțelegere a oferit Ungarici acceptarea reînarmărilor, în schimbul renunțării la revizuire.

MORNING POST din 2 Septembrie scrie că d-l ministru de externe Victor Antonescu, răspunzând unor întrebări puse de reprezentanții presei dela Sinaia, a declarat față de d-nii Stoiadinovici și Krofta că guvernul român departe de a desaproba pactul ceho-sovietic, nu-l poate considera decât într'o lumină favorabilă, subliniind totodată buna înțelegere și prietenia cu Franța.

OBSERVER din 5 Septembrie revine asupra conferinței Micii Înțelegeri, publicând o corespondență din Viena, în care afirmă:

„Cel mai însemnat rezultat al conferinței Consiliului permanent al Micii Înțelegeri dela Sinaia, a fost de sigur o hotărâre care nu figurează în comunicatul oficial, dar care a fost primită cu surpriză și satisfacție.

„Această hotărâre a exprimat voința de a garanta Ungariei egalitatea, de mult timp cerută, a înarmărilor“.

Presă polonă.

D-l Adam Romer publică în ziarul MALY DZIEN-NIT din 9 Septembrie, un articol în care ocupându-se de conferința dela Sinaia, afirmă că această reuniune ar fi însemnat „o pecetluire a divergențelor dintre membrii ei“.

Analizând apoi poziția Micii Înțelegeri față de Uniunea Sovietelor, d-l Romer crede că „alianța ceho-sovietică nu se poate împăca cu solidaritatea europeană care obligă și Cehoslovacia“ în fața pericolului „roșu-galben, adică alianța eventuală dintre china și Soviete“.

In concluzie, autorul articolului exprimă părerea că această solidaritate ar trebui să atragă și o împăcare ceho-ungară, a cărei necesitate este înțeleasă de celelalte două State ale Micii Înțelegeri.

POLONIA din Katowice (7 Septembrie) și GAZETA POLSKA din 10 Septembrie, publică corespondențe din București, privitoare la conferința dela Sinaia.

Primul ziar afirmă că această reuniune n'a adus niciun element senzațional, socotește că Mica Înțelegere „cu

toate prezicerile mereu repetate despre căderea ei, durează de șaptesprezece ani și a dat dovezi despre vitalitatea și necesitatea existenței sale. Dacă ar lipsi Mica Înțelegere, *continuă ziarul*, s'ar naște un haos periculos mai ales în Europa Centrală și Răsăriteană, haos care ar atinge serios echilibrul politic“.

Ziarul polon accentuează mai departe că revizionismul maghiar „constitue cea mai serioasă picdecă în calea înțelegerii Statelor dunărene, măcar în chestiunile economice“, și că „atmosfera apropierii Micii Înțelegeri de Ungaria a devenit mai favorabilă, însă în definitiv aceasta va depinde de Ungaria și de influența Romei și Berlinului la Budapesta“. Apoi adaugă:

Activitatea Micii Înțelegeri, eminamente pacifică, contribuie la menținerea ordinii în Europa Centrală. Astăzi ea este o necesitate politică, care în definitiv și-a trecut examenul vieții. Mica Înțelegere a răușit să-și creieze o tradiție proprie politică și metode proprii de acțiune. Evenimentele politice pot să provoace între partenerii Micii Înțelegeri, deosebiri de păreri (vederi), totuși, ea este o grupare cu experiență, armonioasă, conștientă de interesele comune și de aceea reușește totdeauna să armonizeze punctele de vedere și să activeze în interesul comun. Despre unitatea și durabilitatea acestei uniuni, mărturisește cel mai bine proorocirea neîmეტată a adversarilor despre căderea ei“.

GAZETA POLSKA după ce face o largă analiză a lucrărilor conferinței, spune în concluzie:

„Aprecieria sumară? Conferința dela Sinaia a adus unele prevestiri de destindere între Ungaria și Cehoslovacia și România și a seos la iveală posibilitatea îmbunătățirii atmosferei între Roma și Praga și București. Totuși, nu s'a făcut încă niciun pas hotărâtor. Incolo, fără schimbare. Principiul mânei libere pentru fiecare dintre membri Micii Înțelegeri rămâne în vigoare. Criza de principii și metode pe care se sprijineau aspirațiunile de refacere a Micii Înțelegeri, într'un organism politic unitar, este prea avansată spre a fi posibilă astăzi o întoarcere la proiectele din 1933“.

KURJER POLSKI publică un articol intitulat: „Tempora mutantur“, în care autorul accentuează că „nu este de mirare dacă — după cum afirmă presa germană — au fost unele accente dramatice în consfăturile Micii Înțelegeri, fiindcă nu este lucru ușor să armonizezi politica a trei State, chiar dacă au ele interese comune.

„Abia anul acesta, Mica Înțelegere — ca un întreg — și-a permis să accentueze în mod delicat că nu mai simte față de Ungaria ura de mai înainte și dorește să ajungă la un modus vivendi cu ea. Acestea au fost spuse tocmai când Ungaria vorbește de înarmare! Intr'adevăr, tempora mutantur“!

Presa austriacă.

Intreaga presă austriacă a dat o deosebită atențiune conferinței dela Sinaia.

WIENER NEUESTE NACHRICHTEN din 3 Septembrie privește conferința Micii Înțelegeri prin prizma raporturilor acesteia cu Ungaria.

„La un moment dat — scrie ziarul — s'a vorbit despre o îndreptare a pretențiunilor teritoriale ungare, numai înspre Cehoslovacia și România, dar s'a văzut apoi că era vorba aici de politică specială a Iugoslaviei. Rezultat: deciziunea dela Sinaia de a reglementa relațiunile Micii Înțelegeri cu Ungaria în sensul unei reale pacificări a spațiului dunărean. Față de acestea, celelalte puncte ale conferinței se șterg. D-nii Antonescu și Krofta au făcut

elogiul S. N. și securității colective, d-l Antonescu a spus chiar că numai prin Geneva se poate aduce rezolvirea problemelor“.

NEUES WIENER TAGBLATT din 7 Septembrie, publică următorul articol semnat de d-l secretar de Stat, prof. dr. Elmer Hantos din Budapesta:

„In aceste timpuri întunecoase în care întreaga politică mondială duce spre ostilități, iar furia războiului bântuie într'o succesiune rapidă cel de al treilea Continente, este foarte indicat să reținem puține puncte luminoase, care însemnează orizontul internațional iei și colo. Unul din aceste puține semne pline de făgăduinți, este recenta conferință a Micii Înțelegeri la Sinaia.

„Nu voiu întrebuița cuvinte umflate, dar cred că pot spune pe baza celor mai bune informațiuni, că prin ultima conferință a Micii Înțelegeri, se începe o nouă epocă în ce privește relațiunile între Ungaria și această formațiune, care i-a fost până acum contrarie, precum și în general, între toate celelalte State dunărene. Mica Înțelegere a renunțat la atitudinea sa de până acum, negativă față de Ungaria; ea nu mai este deci, o simplă alianță defensivă contra pretențiunilor revizioniste ungare, ci s'a decis să devină un element al păcii și al concilierii în spațiul dunărean.

„Concilierea a început printr'o înțelegere cu Ungaria și condițiunile unei astfel de înțelegeri au fost formulate fără greș de Ungaria.

„In prima linie, este vorba de egală îndreptățire militară, de care celelalte State învinsse s'au liberat prin proprie inițiativă, în timp ce Ungaria intenționează, pentru a păstra pacea cu vecinii, să rezolve și această chestiune de acord cu ei. Chestiunea înarmării a devenit între timp o chestiune de prestigiu. Ungaria ne mai putând suporta, față de înarmarea tuturor Statelor lumii, să rămână singurul Stat, căruia acest lucru îi este interzis. O concepțiune mai justă a lucrurilor pare să se fi impus și la adversarii acestei înarmări, iar conferința dela Sinaia este un preludiu favorabil pentru convorbirile ce vor urma la Geneva și care vor duce acest capitol al tratatelor la o încheiere mulțumitoare.

„Ceea ce desparte Ungaria de Mica Înțelegere mai mult decât chestiunea pregătirii militare, este tratamentul minorităților ungare în ținuturile deslipite. Tratatete de pace, făcând discriminări în chestiunea înarmării militare între învingător și învins, a impus însă, în chestiunea minoritară, și învingătorilor obligațiuni, care din nenorocire au fost luate prea puțin în serios. Nimic n'a indispus opiniunea publică ungară, așa de mult ca plângerile populațiunii ungare rămase la vecini.

„A treia condițiune prealabilă a Ungariei pentru o colaborare pașnică în spațiul dunărean, constă în cere-rile de concesiuni economice. Este vorba de posibilități economice, fără de care Ungaria nu poate să-și desvolte cum trebuie producțiunea sa și nici echilibrul său financiar. Ungaria ar dori să-și plaseze prisosul producțiunii sale agrare în țările care formează de mult timp piața sa naturală. Înăuntrul liniei Kosice-Brno-Linz-Graz se află teritoriul în care produsele agricole ungare nu pot fi concurate, nici în ceea ce privește calitatea, nici prețul, de altă țară. Acest spațiu economic ar urma să fie recucerit de Ungaria și în același timp să i se lase liber drumul înspre Statele agrare de Sud, pentru anumite produse industriale, în special pentru mașini agricole. Aceasta ar da posibilitatea unei cooperățiuni mai strânse a Statelor dunărene, pe care Ungaria, ca Statul cel mai central în spațiul dunărean și cel mai multilateral interesat în acest sens, o dorește cel mai mult.

„Înțelegerea economică ar pregăti o atmosferă politică mai bună, pe care nici puterile mari din afară, n'ar fi în stare să o turbure, deoarece, peste interesele comune, Statele dunărene sunt unite și prin primjdiile comune, pe care înainte păreau înclinate a le deprecia, dar pe care încep acum să le vadă limpede“.

Presa elvețiană.

Făcând bilanțul comentariilor elvețiene, presa elvețiană desprinde o impresie generală destul de optimistă cât privește structura în sine a Micii Înțelegeri și posibilitățile ei de colaborare la o destindere internațională.

NEUE ZÜRCHER ZEITUNG din 30 August, comentând lucrările conferinței dela Sinaia, e de părere că „în ciuda tuturor încercărilor Germaniei și Italiei de a disloca Mica Înțelegere, aceasta se dovedește destul de puternică și de elastică, spre a suporta tot balastul dificultăților“. De altfel ziarul crede că viitorul apropiat fiind nesigur atât în România cât și în Iugoslavia, conferința dela Sinaia nu va putea lua deciziuni care să angajeze pentru prea lungă durată.

TAGESANZEIGER ZÜRICH din 28 August, comentând conferința Micii Înțelegeri și peripecțiile acesteia din ultimul an, ajunge la următoarea concluzie: „Dificultățile prin cari a trecut Mica Înțelegere nu trebuie să ne facă a crede că i-a bătut ceasul din urmă. Aceste dificultăți sunt mai curând urmarea automată a confuziei în care se găsește toată Europa și toate acele State, cari nu se găseseră în situația fericită de a face o politică de neutralitate deplină. Ori, tocmai între acestea se găseseră în prima linie Statele Micii Înțelegeri“.

BER BUND din 3 Septembrie, publică un articol al corespondentului său dela București, articol în care subliniază că noua declarație de fidelitate față de sistemul Micii Înțelegeri făcută la Sinaia nu este o simplă frază. Cât privește destinderea dintre Ungaria și Mica Înțelegere, corespondentul o crede „posibilă“, dar și această problemă e privită ca o problemă de rezolvit între Statele dunărene ca atare, autonom, iar nu în legătură cu alte chestiuni care privesc alte State. Corespondentul pretinde că deși, s'au făcut din partea Italiei intervenții pentru ca Mica Înțelegere să ia inițiativă în chestiunea recunoașterii „imperului“, aceasta s'a abținut.

Același ziar publică în ziua de 8 Septembrie, o corespondență dela Budapesta, sub titlul „Ungaria și Mica Înțelegere“. Corespondentul recunoaște că Ungaria e dispusă să trateze cu Statele Micii Înțelegeri și că tocmai de aceea se vorbește despre o reîntregire a contelui Ștefan Bethlen în politica externă a Ungariei, ca reprezentant la Liga Națiunilor. El adaugă că Ungaria ar fi dispusă să încheie pacte de neagresiune, dar ar pretinde în schimb ocrotirea minorităților maghiare din țările Micii Înțelegeri. Corespondentul afirmă apoi, că Ungurilor li se fac mizerii și neajunsuri, îndeosebi în Cehoslovacia și în România.

In GAZETTE DE LAUSANNE din 4 Septembrie, sub titlul: „Despre utilitatea Micii Înțelegeri“, d. Maurice Muret, după ce face un istoric al Micii Înțelegeri, referindu-se la convorbirile care au avut loc între ministrul Ungariei la București și delegații Micii Înțelegeri, scrie:

„Impăcarea dintre Statele succesoare și Ungaria ar face cu această ocazie un nou pas. Dacă Mica Înțelegere nu se consolidează, animozitatea maghiară se potolește. Foarte bine. Se poate conchide deci că astfel cum este

— și cum rămâne — Mica Înțelegere continuă să joace un rol util“.

LA TRIBUNE DE GENÈVE, cu aceeași dată, scrie:

„Conferința Micii Înțelegeri, dela Sinaia a dovedit odată mai mult soliditatea acestei grupări politice care reprezintă unul din principalele bastioane ale ordinii europene.

„In mijlocul zăpăcelii generale și în ciuda viilor solidități al căror obiect sunt, cele trei aliate rămân credincioase prietenilor lor tradiționali și, dorind totodată stabilirea unei colaborări pacifice cu dictaturile axei Berlin-Roma, ele se alipesc pe față de marile democrații“.

NEUE ZÜRCHER ZEITUNG din 6 Septembrie scrie:

„Această conferință a trecut în ciuda profetiilor răuvoitoare fără nimic senzațional. Nu s'au așteptat dela această conferință măsuri hotărâtoare, totuși ea a dus la câteva rezultate, care rețin atenția. Mica Înțelegere a ocultat norocos toate vâltoarele, care au apărut în calea ei în ultimele luni, iar conversațiile cu reprezentantul Ungariei „dovedesc o destindere largă în relațiile dintre Mica Înțelegere și Ungaria“.

Ziarul nu se arată însă prea optimist în chestiunea minorităților, care ar putea să devină o piedecă de netrecut pentru ducerea la un bun sfârșit a discuțiilor ce vor fi continuate la Geneva. El afirmă că privitor la recunoașterea imperiului italian nu s'a luat nicio inițiativă și că totul se va face în comun acord cu Franța și cu Anglia, Mica Înțelegere neînțelegând însă să se subordoneze politicii puterilor occidentale, ci apărându-și în primul rând interesele. Ziarul subliniază declarația d-lui Antoneseu către presă despre alianța Praga-Moscova, aprobată în întregime.

„In general d-nii Antonescu, Krofta și Stoiadinovici, au încheiat conferința cu sentimentul că au făcut operă utilă și un nou pas spre apropierea comună de Italia și Ungaria“, termină ziarul.

Presa belgiană.

L'INDÉPENDANCE BELGE din 5 Septembrie, scrie între altele:

„Conferința dela Sinaia a permis să se afirme că, credincioasă principiilor sale conducătoare — cari sunt de altfel și ale Înțelegerii Balcanice — Mica Înțelegere, care rămâne legată de Societatea Națiunilor, este ferm hotărâtă să contribuie la consolidarea păcii. In cercurile politice ale Micii Înțelegeri prevalează opinia că cea mai bună contribuție a sa la consolidarea păcii europene va fi consolidarea situației economice și politice în bazinul dunărean“.

Referindu-se apoi la știrile despre recunoașterea imperiului italian din Africa de către Mica Înțelegere, ziarul adaugă:

„Credem a ști că România și Cehoslovacia nu au nicio obiecțiune de principiu împotriva acestei recunoașteri, dar preferă ca această chestiune să fie rezolvată în deplin acord cu Franța și Marea Britanie la Geneva, unde d. Victor Antoneseu va reprezenta anul acesta Mica Înțelegere.

„In ce privește sugestiunile de a se acorda un regim mai favorabil minorităților maghiare, pe care ministrul Ungariei la București le-a supus d-lor Antoneseu, Krofta și Stoiadinovici, ele sunt interpretate ca o dovadă că Ungaria începe să-și dea seama de necesitatea de a renunța la orice speranță de încheiere a unor acorduri bilaterale cu membrii Micii Înțelegeri. Aceasta nu cere decât să stabilească cele mai bune relații cu Ungaria, dar stabi-

lirea unor astfel de raporturi nu se va putea face decât pe o bază colectivă.

„În ziua în care Ungaria va înțelege acest lucru, prima parte a organizării bazinului dunărean va fi înfăptuită“.

L'INDÉPENDANCE BELGE din 9 Septembrie publică o corespondență din București, în care fixează astfel rezultatele celei de a 33-a sesiune a Consiliului Miciei Înțelegeri, dela Sinaia:

1. *Recunoașterea reinarmării Ungariei, cu condiția ca guvernul dela Budapesta să dea garanții efective de pace.*

2. *Mica Înțelegere a recunoscut Imperiul italian.*

3. *Mica Înțelegere, solidară, nu primește un pact de garanție occidentală decât în cadrul și în spiritul unui pact continental.*

Ziarul belgian încheie cu următoarele constatări:

„Vedem deci că sesiunea dela Sinaia a dat prilej Miciei Înțelegeri să probeze, odată mai mult, voința sa de pace, cu prețul chiar al unor concesii. Asupra tuturor punctelor de vedere, Praga, Bucureștii și Belgradul, sunt de acord.

„E cazul de a spune că ne găsim nu în fața unei „mici înțelegeri“, ci în fața unei „perfecte înțelegeri“.

Presa greacă.

Abundența de telegrame, corespondențe editoriale și articole de fond asupra discuțiilor dela Sinaia, înainte și după publicarea comunicatului final, mărturisesc interesul cu care opinia greacă a urmărit desbaterile și a întâmpinat rezultatul lor. Pentru întâia oară, în ultimul timp, presa elenă se ocupă în atari proporții de o conferință în care nu e interesată direct.

Firește, comunicatul oficial a fost publicat în întregime, în mai toate ziarele și larg rezumat în rest. De asemenea, discursurile dela dineul final și declarațiile d-lui ministru al afacerilor străine al României, precum și comentariile presei române și străine. Telegramele și corespondențele serviciilor speciale ale unor gazete ca **ELEF-THERON VIMA**, **KATHIMERINI**, **PROIA** etc., au subliniat, între altele „completa cordialitate care a dominat conferința“ și „mișcarea diplomatică excepțională“, manifestată în deosebi prin acțiunea ministrilor Ungariei și Italiei, a cărei „semnificație cu totul deosebită“ a fost relevată în primul rând de **KATHIMERINI**.

Dintre comentarii, toate perfect favorabile, se cuvine să ne oprim asupra următoarelor:

ETHNIKI din 1 Septembrie, într'un editorial, scris de bună seamă înainte de aflarea cuprinsului comunicatului final, subliniază importanța conferinței și socoate interesantă coincidența acestei conferințe cu „noua și activă atitudine a Franței“. Articolul încheie astfel:

„Atitudinea Franței și aceea a Miciei Înțelegeri vor servi să limiteze oarecare exaltări primejdioase. Căci cei care au asigurat preponderanța naționalilor în Spania, au făcut de sigur operă prețioasă pentru Europa și pentru civilizație, dar există o limită la totul, limită trasă de rațiune și chiar de interes. Și diplomația lor a arătat că ei nu sunt niciodată necugetați“.

Același ziar consacră în numărul din 2 Septembrie un editorial declarațiilor d-lui Victor Antonescu, declarații care — spune ziarul — interesează foarte de aproape Înțelegerea Balcanică și prin urmare și Grecia. După ce

citează mai multe pasagii din aceste declarații, ziarul conchide:

„Mica Înțelegere și Înțelegerea Balcanică, care au baze și probleme diferite, nu pot decât să se întâlnească în principiul colaborării între popoare și în scopul păcii europene“.

ETHNOS dela 1 Septembrie, în editorial, subliniază că întrunirea dela Sinaia a Miciei Înțelegeri „dovedește încă odată perfectul acord care domnește între membrii ei“. Ziarul socoate că efortul Miciei Înțelegeri este prețios pentru pace.

PROIA din 2 Septembrie, arată în articolul de fond, că comunicatul final al conferinței este „excepțional“ de important și de amănunțit“. Ziarul analizează îndelung acest comunicat, pe care îl denumește „un adevărat credo al Păcii“ și încheie:

„Într'un moment eritic pentru lumea civilizată, Mica Înțelegere se declară cu putere pentru tot ceea ce poate contribui la menținerea păcii. Și aceasta constituie un mare serviciu adus cauzei, un serviciu care va fi salutat cu bucurie pretutindeni“.

Același ziar consacră Miciei Înțelegeri încă un articol în care face istoricul acestei „instituții internaționale“, cu prilejul celei de a 16-a aniversare a ei.

ELEF-THERON VIMA din 2 Septembrie, după ce traduce în-extenso articolul apărut în **LE TEMPS** dela 31 August asupra Miciei Înțelegeri, publică în editorial, subliniind perfectul acord care domnește în sânul Miciei Înțelegeri.

„Comunicatul final — scrie ziarul — este o dovadă a unității acestei instituții și a poziției ei în favoarea colaborării politice și economice între popoare“.

KATHIMERINI din 2 Septembrie, în articolul de fond, insistă în deosebi asupra „celor două evenimente în marginea conferinței dela Sinaia: demersurile d-lor Ugo Sola și Bardossy“. Ziarul subliniază că „Statele Miciei Înțelegeri au păstrat o atitudine rezervată și vor urma inițiativa Franței și Mării Britanii“. Apoi conchide: „Conferința n'a justificat prevederile celor care vedeau deja ivindu-se disolvarea Miciei Înțelegeri, sau cel puțin neînțelegeri care ar fi condus la slăbirea legăturilor între cele trei State membre. Dimpotrivă, s'a constatat, în chip absolut neted și elocvent, că solidaritatea unește pe cei trei aliați. Iată o constatare consolatoare pentru cauza păcii“.

ELEF-THEROS ANTHROPOS, tot din 2 Septembrie, este foarte optimist.

„Este îngăduită speranța — scrie acest ziar — de a vedea lumina răsărită la Sinaia, întinzându-se asupra restului Europei și risipind nouă care țin lumea în capeana temerilor“.

Presa turcă.

CUMHURIYET din 2 Septembrie, scrie între altele:

„În adunarea dela Sinaia s'a discutat chestiunea Ungariei, luându-se această decizie: Mica Înțelegere este, în principiu, pentru înarmarea Ungariei, însă cu condițiunea de a da asigurări că înarmarea aceasta nu va fi rău întrebunțată și că pentru punerea în aplicare a acestei înarmări, să se înțeleagă în mod prealabil cu Statele care compun Mica Înțelegere.

„De asemenea s'a decis ca atitudinea Statelor Miciei Înțelegeri, în chestiunea recunoașterii anexării Abisiniiei la Italia să fie aceea care va fi urmată de către Anglia

și Franța. În chestiunea spaniolă, deși telegramele schimbate între Generalul Franco și Mussolini, n'au produs o bună impresie, totuși grupul va urmări aceeași atitudine cași aceea adoptată în chestiunea abisiniană.

„La Geneva, Mica Înțelegere va fi reprezentată de către Ministrul Afacerilor Străine al României. În felul acesta s'a fixat conduita comună ce va fi urmată de Mica Înțelegere la Geneva“.

KURUN, cu aceeași dată, publică un articol în legătură cu conferința dela Sinaia, articol din care redăm următoarele:

„Rolul jucat de Mica Înțelegere este în conformitate cu acțiunea diplomatică a Franței. Franța, după terminarea războiului, a încheiat grupul Micii Înțelegeri, spre a feri Europa de frământările sociale care se desfășurau la frontiera de Est. Pe de o parte Mica Înțelegere va constitui un front antirevizionist, iar pe de altă parte va forma un dig în contra Rusiei sovietice.

„Astăzi, Mica Înțelegere constituie un front antirevizionist pacific în politica mondială și partizană Societății Națiunilor și egalității de drepturi pentru toate națiunile. În consecință, conversațiunile dela Sinaia, au scos încă odată în relief că Statele Micii Înțelegeri constituie un element de pace. Este fără îndoială că la eforturile pacifice ale acestui grup politic se realizează cu totul și Înțelegerea Balcanică. În felul acesta un grup compus de aproape șaptezeci milioane de locuitori va deveni un element credincios pentru idealul Societății Națiunilor, care susține pacea și egalitatea de drepturi pentru toate națiunile“.

LA RÉPUBLIQUE din 3 Septembrie, în editorial, după ce face o dare de seamă a rezultatelor conferinței dela Sinaia, subliniază cu satisfacție aceste rezultate, care „consolidează la maximum ideea păcii, rațiune de a fi a Înțelegerii“

„Am văzut la Sinaia — continuă ziarul — că Statele Micii Înțelegeri au aspectul unui bloc de stâncă. Rolul de gardian al păcii al Micii Înțelegeri, nu se reduce numai la aceste țări, dat fiindcă două din membrele cele mai importante ale acestui grup fac parte din Înțelegerea Balcanică. Astfel, un imens spațiu de pământ cuprins între Marea Neagră, Mediterană și hotarele Europei Centrale, formează fortărețe solide și continue de țări gata întotdeauna să se ajute unele pe altele.

„Iată în ce constă importanța întrunirii dela Sinaia, care a adus în atmosfera turbure și viciată a Europei un vânt de puritate. De aici provine interesul cordial și satisfăcut pe care Turcia îl dovedește față de sinceritatea caracterului serios al acestei întruniri.

„Profităm de ocazia întrunirii dela Sinaia, care, ca de obicei, a avut un mare succes, pentru a saluta din tot sufletul pe oamenii de Stat care au luat parte la ea, cât și țările și națiunile pe care le reprezintă. Avem aici, pentru noi Turcii, o datorie dintre cele mai agreabile“.

SON POSTA în numărul din 4 Septembrie scrie între altele:

„Situația mondială este atât de critică și în special aceea din Europa Centrală a luat un caracter atât de important încât se poate spune că solidaritatea dintre cele trei state, care formează Mica Înțelegere, în loc să slăbească, dimpotrivă s'a consolidat și mai mult, însă, cu diferența că, la începutul constituirii sale, Mica Înțelegere prezintă aspectul unei alianțe defensive și ofensive într-o cât oricând încercare de înarmare a Ungariei și a Austriei necesită în mod automat intrarea în acțiune a acestui grup politic, pe cât timp astăzi, după propria

pretențiune a acestei organizațiuni politice, Mica Înțelegere nu este decât un element de pace și de colaborare.

„În felul acesta se poate spune că deși în scopurile urmărite la constituirea grupului s'au produs unele importante schimbări, totuși în ceea ce privește relațiunile reciproce dintre statele componente n'a survenit nicio modificare. Deci făcând abstracție de unele comentarii ale unor agenții telegrafice și de comunicatele oficiale date, putem spune că evenimentele ne dovedesc că și astăzi până la o limită oarecare, Mica Înțelegere este o organizațiune politică solidară. Oare și în fața evenimentelor viitoare va păstra aceeași solidaritate? La această întrebare nu se poate răspunde în mod precis de acum“.

Presă bulgară.

LA PAROLE BULGARE din 7 Septembrie, subliniază că pentru prima oară, observatorii internaționali cu cele mai diferite tendințe au fost de acord pentru a recunoaște că impresia generală care s'a degajat din lucrările Consiliului permanent, care au avut loc la Sinaia, era o atmosferă întăritoare, dată fiind atitudinea conciliantă a reprezentanților celor trei state, formând această grupare politică.

„O simplă lectură a comunicatului publicat la Sinaia, continuă ziarul, ajunge pentru a arăta că recenta sesiune a Consiliului Permanent al Micii Înțelegeri n'a reușit totuși să aplaneze definitiv calea care duce la o apropiere între Ungaria și Statele Micii Înțelegeri. Dar cercurile diplomatice ungare ele înși-le ar fi convinse că lipsa de rezultate tangibile dela o conferință dela Sinaia nu înseamnă ruptura tratatelor dintre Ungaria și statele Micii Înțelegeri.

„Aceasta este impresia tuturor observatorilor imparțiali ai evoluției diplomatice în basinul dunărean, care văd în atmosfera care a domnit la Sinaia dovada unui spirit nou, autorizând speranța unei soluționări fericite a tuturor problemelor care împiedică actualmente colaborarea cordială între state care doresc menținerea păcii și liniște în Europa“.

LA PAROLE BULGARE din 14 Septembrie, publică o dare de seamă a corespondentului său particular la Sinaia, cu prilejul conferinței Micii Înțelegeri, în care analizând rezultatele politice obținute, face următoarele constatări:

„Fiecare din cele trei țări urmează o acțiune independentă în ce privește salvagardarea intereselor sale vitale. Astfel Iugoslavia a încheiat un pact de amicitie perpetuă cu Bulgaria și un pact de amicitie cu Italia, întărit printr'un tratat de comerț cu această ultimă țară.

„România și Cehoslovacia se comportă la fel, apropiindu-se prin forța lucrurilor mai ales în domeniul economic. Pe de altă parte România se apropie de Republica polonă, pe când Cehoslovacia nu întreține decât raporturi puțin amicale cu aceasta din urmă. Cehoslovacia inclinând spre politica franco-sovietică, România amică a Franței rămâne nehotărâtă în ce privește o apropiere cu Rusia sovietică.

„Iugoslavia însă este hotărâtă contra unei apropieri față de Moscova. Domnul Stoiadinovici, cu toate că cultivă cu stăruință politica tradițională de amicitie față de Franța, înțelege să ducă o politică independentă reală și utilă poporului iugoslav.

„Precum vedem, fiecare țară a Micii Înțelegeri păstrează elasticitatea unei acțiuni individuale, după situația ei geografică și structura ei caracteristică.

„Totuși politica colectivă a Micii Înțelegeri se inspiră credincios din principiile Societății Națiunilor care formează baza stabilității păcii“.

Presa sovietică.

JOURNAL DE MOSCOU, din 7 Septembrie, ocupându-se de rezultatele conferinței dela Sinaia, scrie între altele:

„Textul comunicatului, comentariile la care a dat loc, astfel cât și declarația d-lui ViCTOR Antonescu, permit să gândim că România și Iugoslavia înțeleg că singura cale dreaptă pentru menținerea independenței și integrității lor este aceea a securității colective.

„Partizanii păcii, exprimându-și satisfacția față de comunicatul asupra rezultatelor întrunirii dela Sinaia, nu uită că nu cu fraze, fie ele agreabile, se dovedește sinceritatea dorinței de a lupta pentru cauza păcii. Această sinceritate se judecă mai întâiu prin forța de rezistență opusă tuturor tentativelor agresorului pentru a provoca turburări și neînțelegere în câmpul partizanilor securității colective. La sesiunea adunării consiliului Societății Națiunilor nu vor lipsi motivele de a pune în practică aceste declarațiuni“.

Presa maghiară.

Presa ungară s'a ocupat pe larg de desbaterile conferinței Micii Înțelegeri. Din comentarii se desprinde ideea principală că Ungaria este dispusă pentru o colaborare cu statele vecine, dar să i se acorde egalitatea militară, fără nicio condiție și să se introducă un regim minorităților ungare, conform dispozițiilor tratatelor minoritare.

MAGYARSAG comentând intangibilitatea tratatelor, observă că aceasta ar fi justificată dacă statele succesorale ar fi respectat cât de puțin tratatele în chestiunile minoritare.

UJ MAGYARSAG, analizând comunicatul spune că, din el se pot deduce unele simptome încurajatoare. „Desbaterile confidențiale ale ministrului Ungariei — continuă ziarul — arată că Mica Înțelegere ar adera la înarmarea Ungariei, aceasta însă să recunoască alianța statelor succesorale ca o persoană morală internațională. Ungaria, prin aceasta ar aduce un serviciu enorm Micii Înțelegeri, de oarece ar recunoaște inelul ce o împrejmuște ca o formațiune internațională legală“.

8 ORAI UJSAG din 2 Septembrie constată: „Comunicatul înseamnă un anumit progres. Totuși, cercurile politice ungare au așteptat mai mult anume ca față de situațiunea de până acuma, actualmente să vadă un plus în faptele și în atitudine față de Ungaria. Conferința a accentuat intangibilitatea tratatelor de pace. Ar fi trebuit însă să accentueze că statele succesorale îndeplinesc obligațiunile ce rezultă din tratate. Pentru a se desvolta legăturile politice și economice în bazinul Dunării și pentru a ajunge la o încredere reciprocă, trebuie ca drepturile minorităților maghiare să fie asigurate“.

PESTI HIRLAP scrie în editorial: „Comunicatul este interesant, examinând ceea ce nu cuprinde:

In curs de 17 ani, în comunicatele Micii Înțelegeri a figurat totdeauna Ungaria, adresându-i-se amenințări. Faptul că între Ungaria și statele vecine raporturile nu s'au ameliorat, ci s'au înveninat mai mult, se datorește în mare parte amenințărilor cuprinse în comunicate.

„Discuțiunile ce au avut loc între d. Ladislau Bardossy și miniștrii statelor Micii Înțelegeri, au dat prilej pre-

sei mondiale pentru unele dibuiri, afirmând că se va realiza egalitatea militară a Ungariei și se vor ameliora raporturile dintre Ungaria și statele succesorale. Ori, în chestia înarmării Ungariei, guvernul ungar și-a fixat punctul de vedere: Ungaria are drept fără nicio condiție la înarmare și acest drept nu poate fi condiționat de nicio înțelegere sau tocmeală. Ungurii actualmente nu vor turbura nicio inițiativă de apropiere. Inșă orice apropiere trebuie pregătită prin o schimbare a atmosferei dintre statele interesate. Condițiunile unei colaborări durabile din partea noastră, sunt: în primul rând să înceteze stărpirea și prigoana cumplită a minorităților maghiare de peste hotare. In timp ce glasuri pașnice de Sirene se adresează Ungariei și Europei, în același timp, minoritățile ungare sunt prigonite.

In dosul tonului prietensc, trebuie să se găsească intențiunea serioasă de a executa tratatele minoritare“.

UJ MAGYARSAG constată că conferința Micii Înțelegeri n'a produs nicio schimbare în situațiunea de până acum, iar în problemele mari internaționale dela ordinea zilei nu s'au aflat punctele comune de soluțiune.

Intr'un editorial, intitulat „Problema maghiară“, PESTI NAPLO din 5 Septembrie scrie:

„Problema maghiară“ o constituie Ungaria mutilată și minoritățile ungare, care prin dinamismul lor și prin însemnătatea politică și culturală au devenit problema durabilă. Problema aceasta a fost discutată la Sinaia. Or, problema maghiară astăzi nu poate fi privită prin prizma situației dela 1918. Azi, ideologia lui Clémenceau aparține trecutului. Despre aceasta s'au convins conducătorii actuali ai Micii Înțelegeri, care după atâtea încercări zadarnice, actualmente ar vroi să-și normalizeze raporturile cu Ungaria“.

In continuare, ziarul atrage atențiunea asupra plângerilor minorității maghiare.

FÜGGETLENSEG din 5 Septembrie scrie:

„Se pare că la Sinaia s'a manifestat o înțelegere rațională în ceea ce privește problemele Statelor durabile. Aceasta însă nu pe tărâmul politic, ci pe acela economic. In chestiunile acestea, punctul de vedere unguresc este cunoscut și logic: suntem dispuși pentru o colaborare economică, dar în schimbul avantajelor economice nu suntem dispuși să plătim un preț politic. Vom colabora la reglementarea anarhiei producției, valorificării și politicii devizelor, dar nu vom tolera devalorizarea aspirațiilor noastre naționale și nu vom negocia asupra demnității noastre naționale. Adevărurile acestea simple trebuie să fie înțelese și dincolo de hotare“.

NEMZETI UJSAG înregistrează declarațiunile d-lui Stoiadinovici, pe care le-ar fi rostit în localitatea balneară Palici, spunând că „la Sinaia s'au găsit bazele de lichidare ale aspirațiilor revizioniste ungare“. NEMZETI UJSAG constată că guvernele actuale ale Micii Înțelegeri dau o dovadă de o desorientare primejdioasă, în ceea ce privește Ungaria.

„Ei trebuie să ia cunoștință — scrie ziarul — de faptul că Ungaria nu va renunța niciodată la pretențiile revizuirii pașnice. Ungaria are drept la revizuirea pașnică pe care i-o asigură tratatele de pace. Ungaria condusă de un spirit cavaleresc a respectat obligațiunile impuse de Trianon, fapt ce nu se poate spune despre Mica Înțelegere. Pacea nu poate fi asigurată prin nedreptate și prin aplicarea cătușelor. Pacea sinceră are nevoie de revizuire. Condițiunile Ungariei pentru un modus-vivendi

cu vecinii ei sunt: 1) Egalitatea Ungariei fără nicio condițiune; 2) Incetarea prigonirii minorităților ungare și respectarea obligațiilor cuprinse în tratatele de pace.

„Vecinii Ungariei trebuie să afle adevărul, anume: că Ungaria este condusă de dorința păcii, însă este neclintită în pretențiunea revizuirii tratatelor de pace. Revizuirea pașnică trebuie interpretată astfel: a) Să se înapoieze teritoriile unde locuiește unghurimea în mase compacte dealungul frontierei, în imediata apropiere a Ungariei ciuntite; b) Să se ordone plebiscit asupra teritoriilor unde populațiunea este mixtă sub controlul internațional, dându-se autonomie popoarelor de altă limbă, care trăiesc în comunitate cu unghurii și acordându-se autonomie mai ales secuilor din Transilvania. Acestea nu sunt idei de revanșă, ci exigențele elementare ale dreptății“.

Presa americană.

NEW-YORK-HERALD TRIBUNE din 31 August constată faptul că cele trei țări ale Micii Înțelegeri care au împreună 50.000.000 locuitori, continuă să afirme și cu prilejul conferinței dela Sinaia existența unui front unic în toate chestiunile de politică internațională. Ziarul redă, între altele, cele cinci puncte care, crede el, figurează în programul conferinței:

1. Organizarea țărilor dunărene, în scopul de a îmbunătăți situația lor economică.

2. Relațiile Micii Înțelegeri cu Italia și cu Germania și colaborarea acestor două țări la dezvoltarea economică a basinelor dunărene.

3. Recunoașterea Abisinie ca parte a imperiului italian (adeziune de principiu).

4. Reînarmarea Ungariei în schimbul garanțiilor precise de securitate.

5. Menținerea bunelor relații cu Franța, principalul aliat al Micii Înțelegeri și stabilirea unei colaborări mai strânse cu Marea Britanie, cu privire la interesele comune în Mediterană, în special în cazul Iugoslaviei și României.

Ziarul arată că d-l Victor Antonescu, ministrul afacerilor străine al României, a fost ales președinte al consiliului Micii Înțelegeri și va vorbi ca reprezentant al acestui organ la viitoarea adunare a Societății Națiunilor.

NEW-YORK TIMES din 2 Septembrie publică un entusiast articol dedicat rezultatelor conferinței dela Sinaia a Micii Înțelegeri. Articolul este intitulat „O rază de speranță“, și spune între altele:

„Observatorul îngrijorat, care caută o rază de lumină

pe orizontul european, să nu treacă cu vederea ultima conferință a Micii Înțelegeri dela Sinaia. Lucrul încurajator este armonia dovedită în centrul furtunos al Europei. România, Iugoslavia și Cehoslovacia au părut unora despărțite datorită presiunilor Germaniei și Italiei. Dimpotrivă, grație ultimelor experiențe, ele dau dovadă că-și lărgesc orbita, acordând mai multă considerație vecinilor. Cu Austria și Ungaria, ele sunt astăzi în relații mai bune decât oricând dela războiu încoace.

„Urmând politica Franței și Angliei, privitor la chestiunile spaniolă și abisiniană, ele dovedesc că păstrează încredere Societăților Națiunilor și că sunt hotărâte să o sprijine, ca alternativă împotriva unor pacte locarniene regionale și a unor alianțe bilaterale.

„Dar mai important, din punct de vedere american, este revelația că aceste țări centrale europene, care creaseră tarife vamale artificiale, au fost influențate de noua politică de „pacificare“ economică, urmând politica propovăduită de d-l Cordell Hull, secretarul de Stat american“.

Articolul are următoarea concluzie: „Conferința dela Sinaia este considerată în Europa ca un prim succes, după multă vreme, pentru diplomația franceză. Mai mult încă, ea este o verificare a tezei d-lui Hull, că pacificarea politică și cea economică sunt strâns legate“.

NEW-YORK HERALD TRIBUNE publică un editorial cu același subiect, în care arată că recenta conferință dela Sinaia înseamnă un nou pas pe calea de pacificare a diferendelor dintre națiunile sud-est europene, care au înțeles că nu trebuie așteptat totul dela marile puteri ori dela Societatea Națiunilor și că este bine să-și rezolve singure problemele.

„Astfel, continuă ziarul, Iugoslavia a încheiat mai de mult un pact de neagresiune cu Bulgaria și un alt pact cu Italia, prin care frontierele sale sunt garantate pe timp de cinci ani și prin care sunt reglementate raporturile sale cu Albania, iar cu Ungaria, ea are legături cordiale.

„La Sinaia, discutarea chestiunii înarmării Ungariei anunță o nouă fază în politica Micii Înțelegeri. Fiecare din țările Micii Înțelegeri are problemele ei specifice, care nu sunt comune celorlalți: astfel Iugoslavia are legături speciale cu Italia, România cu Uniunea Sovietelor, iar Cehoslovacia cu Germania.

„Dacă România, încheie ziarul, și Cehoslovacia, urmând exemplul Iugoslaviei, vor rezolva chestiunile lor pendinte cu Ungaria și ceilalți vecini, ele vor ajuta mult la menținerea păcii europene“.

CHESTIUNEA SECURITĂȚII ÎN MEDITERANĂ

Presa franceză.

Refuzul italo-german de a participa la conferința dela Nyon, face obiectul comentariilor ziarelor pariziene din 10 Septembrie.

ECHO DE PARIS scrie:

„Punctul de vedere al guvernului francez, rămâne foarte ferm. Discursul pronunțat de d-l Daladier, în ședința comitetului executiv al partidului radical, ținută aseară, revine asupra cuvântului „nu“ pe care trebuie

să știm să-l spunem și a necesității de a se anihila orice impresie de „tragere pe sfoară“ cu ocazia aplicării pactului asupra neintervenției cum și asupra riscurilor pe care trebuie să le accepte acei care sunt decizi ca imediat să fie restabilită securitatea necesară comunicațiilor noastre din Mediterana. El pare să arate că ieri consiliul de miniștri nu a dat înapoi în ceea ce privește intențiunile sale, precizate în precedent, și care vor avea ocazia să se manifeste la comitetul dela Londra, către care în mod brusc s'au îndreptat privirile Romei și Berlinului“.

L'AMI DU PEUPLE declară: „Conferința dela Nyon, oricare ar fi importanța ei, nu trebuie să aibă de scop să nascăze alte primejdii ce amenință pacea din cauza ambițiilor dictaturilor. Roma și Berlinul — și acest lucru trebuie să-l știm — nu părăsese niciuna din tendințele lor asupra Spaniei și Europei Centrale. Italia mai pregătește un acord cu Japonia, pentru a exercita o presiune asupra Angliei în Extremul Orient și să grăbească pe această cale, conversațiile sale cu Londra. În toate aceste privințe, Franța și Anglia trebuie să fie atente“.

LE FIGARO scrie: „La Nyon sau în altă parte, Anglia și Franța, strâns unite au destulă putere pentru a înlătura catastrofa“.

LE POPULAIRE constată: „Franța și Anglia au decis să țină conferința cu toată absența Italiei și Germaniei. Nu putem decât să ne exprimăm satisfacția. Deoarece Italia preferă să se țină departe de discuție, ea va fi pusă în fața unui fapt împlinit“.

EXCELSIOR afirmă: „Ar fi inutil să se ascundă riscurile pe care le va prezenta pentru cele două mari democrații de a organiza o poliție maritimă. Va fi nevoie de multă prudență, unită cu multă hotărâre fermă pentru a evita complicații. Dar obligația de asistență mutuală în opera de securitate colectivă nu se mai discută atunci când libertatea comunicațiilor imperiale ale Franței și Angliei este pusă în joc“.

Atențiunea presei din 11 Septembrie, este concentrată în jurul conferinței dela Nyon.

PETIT PARISIEN scrie în legătură cu această conferință: „Impresia căpătată din cercurile diferitelor delegațiuni, permite să se speră că conferința se va putea termina pe la mijlocul săptămânii viitoare, când va fi pus imediat în vigoare sistemul adoptat. Atmosfera care domnește la Nyon este excelentă, căci fiecare înțelege importanța extremă de sarcini pe care o are de împlinit conferința și necesitatea absolută de a se pune capăt cât mai repede pirateriei odioase care bântue Mediterana“.

L'OEUVRE scrie: „După cât se poate ști, planul prezentat conferinței ar fi următorul: Mediterana ar fi împărțită în diferite zone; Mediterana occidentală ar fi rezervată Franței și Angliei și, poate, Italiei, până la Malta. Mediterana orientală, începând dela Malta, ar cuprinde zone încredințate tuturor celorlalte țări reprezentate la conferință, inclusiv Uniunea Sovietică, cum a specificat explicit reprezentantul Angliei. Când aceste zone vor fi fost delimitate, se vor trasa în Mediterana, în diferite sensuri, traieectele căilor comerciale maritime. Dealungul acestor traieecte vor fi așezate din loc în loc vase port-avioane, iar în acele regiuni, submarinele nu vor avea voie să circule sau să staționeze decât la suprafață“.

EXCELSIOR scrie următoarele: „Delegații englezi și francezi s'au silit să lase poarta conferinței dela Nyon deschisă celor absenți. De altfel, grija comună a Franței și Angliei de a nu agrava prin certuri zădarnice de prestigiu tensiunea actuală, nu scade cătuși de puțin hotărârea lor fermă de a pune cu orice preț capăt isprăvilor săvârșite de hidroavioane și submarine „fantome“, care de altfel au fost perfect identificate în cele mai multe din agresiunile comise“.

Realizarea acordului la Conferința mediteraniană este primită cu cea mai mare satisfacție în cercurile diplomatice și de întregă presă franceză din 12 Septembrie.

Se subliniază în deosebi că, „intervenția Înțelegerii Balcanice a fost cu adevărat decisivă, căci acest organism a

înlăturat sistemul primejdios, după care supravegherea franco-britanică ar fi fost limitată numai la bazinul occidental al Mediteranei“ — cum observă LE JOURNAL, sub semnătura lui Saint Brice.

Ziarele franceze subliniază de asemeni cu mulțumire că s'a întins o punte pentru colaborarea Italiei.

„Ceea ce rămâne de dorit scrie LE JOURNAL, este să se ofere colaborării Italiei condiții de așa fel încât să se evite un refuz.

„Ar fi un progres de seamă, dacă solidaritatea pe mare ar pregăti renașterea unei înțelegeri a națiunilor occidentale“.

Sub semnătura d-lui Lucien Bourgues, LE PETIT PARISIEN, scrie:

„Ceea ce a contribuit enorm la această rară reușită a fost desigur strânsa solidaritate care a condus acțiunea Marelui Britanii și a Franței, precum și faptul hotărâtor că cele două mari puteri și-au asumat fără șovăire aproape totalitatea răspunderilor și sarcinilor sistemului adoptat.

„Acordul realizat de conferința mediteraniană dela Nyon, va însemna o mare dată în istoria tratatelor internaționale. Inspirându-se din principiile securității colective și asistenței mutuale, care sunt legea Genevei, el realizează o înțelegere defensivă a tuturor puterilor mediteraniene, în afară de una, Italia, care, se speră nu va întârzia să pună repede sfortărea și bunăvoința sa alături de ale celorlalte puteri care au interese mai mari în această mare“.

LE MATIN, sub semnătura d-lui Stephane Lauzanne, declară:

„Este drept să se recunoască faptul că, dacă reprezentanții mării franceze și ai celei engleze au lucrat foarte bine astăzi, și oamenii lor politici au realizat o acțiune bună. Ei au lucrat cu rapiditate într'un spirit de solidaritate generală europeană“.

D-l Saint Brice, în LE JOURNAL, notează: „Am fost la două degete de a vedea o piedecă de netrecut ridicându-se în fața operei de apropiere a puterilor occidentale. În loc de aceasta, acordul dela Nyon, consacra predominanța Franței și Marelui Britanii, care singure au fost însărcinate să supravegheze marea cale latină a Mediteranei.

„Acordul prevede că Italia își va putea aduce colaborarea. Suntem în fața unei strălucite îndreptări a situației“.

L'OEUVRE scrie: „Ani de zile s'a lucrat la stabilirea unei colaborări franco-britanice și iată că conferința mediteraniană, a cărei fericită inițiativă a avut-o d-l Delbos, o realizează în momentul cel mai critic pe care cele două țări l-au trăit dela războiu încoace“.

În sfârșit, LE POPULAIRE, oficiosul socialist, declară: „Suntem încredințați că opinia publică din lumea întreagă va saluta cu un sentiment de ușurare hotărârile conferinței dela Nyon și rapiditatea cu care s'a încheiat acordul“.

LE TEMPS scrie: „Trebuie să dorim ca Italia, mare putere mediteraniană să se asocieze sistemului de protecție colectivă pe cale de a fi instituit. Este de arătat că dacă se manifestă la Roma oarecare supărare din faptul că conferința s'a întrunit în lipsa Germaniei și Italiei, fără a se mai ține seamă de sugestia italo-germană, care deferise problema comitetului de neintervenție dela Londra, reacțiunile presei fasciste sunt totuși moderate. Svonurile după care Italia ar intenționa să se retragă din

comitetul de neintervenție nu par întemeiate. Nu ar fi în interesul ei să adopte o asemenea atitudine, de oarece este dubios că Germania care, nu va vrea să rupă contactul cu Anglia, o va urma eventual în această cale“.

LA RÉPUBLIQUE scrie, în aceeași chestiune: „Este de observat că Anglia după ce a lăsat Franței președinția conferinței dela Nyon, s'a oferit să fie mijlocitoare pe lângă statele absente, dar interesate, Germania și Italia.

„De aceea, nu s'a făcut nimic de natură a exclude o înțelegere generală. S'a specificat chiar că s'ar încredința Italiei un sector naval de supraveghere.

„Singura greutate rezidă în participarea sovietică. Planul franco-britanic prevedea o zonă maritimă, aceea a Mediteranei Orientale, care urma a fi controlată de vase rusești, turcești și grecești.

„Englezii însă, și-au dat seama de primejdiile care ar rezista dacă s'ar îngădui pătrunderea legală a navelor sovietice în Mediterana.

„Pe de altă parte, guvernele dela Ankara și dela Atena au făcut cunocut că nu doresc a coopera cu flota sovietică, urmând în aceasta sugestiile britanice“.

LE TEMPS din 13 Septembrie, revenind asupra acordului dela Nyon, scrie în editorial: „In ce privește puterile riverane ale Mării Negre, Rusia Sovietică, România și Bulgaria, care participă și ele la conferința dela Nyon, supravegherea exercitată de ele, se va mărgini numai la această Mare, iar forțele lor navale nu vor putea, în niciun caz, interveni în Mediterana.

„Rusia Sovietică, fiind astfel exclusă din regimul de securitate examinat, suntem în drept a crede că adeviziunea Italiei la acordul dela Nyon, va fi ușurată și că, obiecțiunile eventuale ale Germaniei, vor fi fără temei“.

Ziarele revin și în ziua de 14 Septembrie asupra acordului dela Nyon.

L'EPOQUE scrie:

„Semnarea acordului nu va împiedeca pe Franța și Anglia să accepte, dacă o vor, o mai mare colaborare a Italiei la control. Dacă, așa cum este de sperat, se va ajunge la o înțelegere în acest domeniu, se va putea lua apoi o inițiativă în ceea ce privește constatarea încetării existenței imperiului abisinian. Se vor putea continua negocierile începute în vederea apropierei anglo-italiene, prefață a apropierei franco-italiene“.

PETIT PARISIEN declară:

„Prestigiul Italiei fiind în totul menajat, în cursul discuțiilor dela Nyon, iar rolul Sovietelor în executarea acordului fiind redus la controlul din Marea Neagră, d. Mussolini nu ar fi în ton, dacă ar respinge oferta ce i s'a făcut de a asuma în Mediterana misiunea ce i-a fost rezervată“.

LE POPULAIRE constată:

„Reruzând să meargă la Nyon, Italia s'a exclus dela negocieri. Ea nu va avea decât să se încline în fața faptului împlinit. Se atribuie Germaniei și Portugaliei intenția de a se plânge la comitetul de neintervenție. Ar fi zadarnic, fiindcă comitetul dela Londra nu poate face nimic. Lupta contra pirateriei nu este de resortul său; ea este reglementată de conferința mediteraniană, Nyon este o importantă etapă și de acest lucru cu siguranță că la Geneva se va lua act“.

L'ERE NOUVELLE, ziar radical-socialist, scrie:

„Trebuie să se modifice planul, cere guvernul fascist. Dar el avea căderea de a face să fie reprezentat la Nyon.

Poate că palatul Chigi se aștepta ca negocierile să înceapă. Se aștepta, poate, la discuții asupra unor controverse interminabile. Nu s'a produs nimic din toate acestea. Roma trebuie să ia seama acum că s'a schimbat ceva. De acest lucru amicii păcii nu au de ce să se plângă“.

LA RÉPUBLIQUE, sub titlul „Bilanțul unei conferințe“, scrie:

„Planul adoptat de conferința dela Nyon, cu tot caracterul său tehnic, are și o latură politică evidentă. Într'adevăr, el organizează o nouă colaborare franco-britanică, de astă dată pe planul militar, ceea ce echivalează în mod practică, cu o alianță efectivă.

„A doua caracteristică a deliberărilor dela Nyon, este excluderea Rusiei din sistemul măsurilor de poliție navală.

„In fine, al treilea punct, cel mai important, este partea rezervată Italiei, cu toată absența ei.

„Este de notat că d-l Eden a ținut să rămână în contact strâns cu reprezentanții germani și italieni. De ce atunci această rezervă a Romei? Poate că Roma se lasă greu, pentru a obține din partea Angliei o concesie, în ce privește recunoașterea etiopiană“.

Presa din 15 Septembrie consacră comentarii largi situației internaționale, creată prin semnarea acordului dela Nyon.

PETIT PARISIEN scrie: „Italia ar participa la supravegherea navigației în Mediterana, numai cu condiția ca vasele sale de războiu să poată exercita o acțiune identică cu aceea a vaselor franco-britanice. Aceasta este de sigur o exigență prea mare, pentru a putea fi conciliată cu textul acordului dela Nyon. Un aranjament nu este totuși exclus și experiența maritimă se vor pune de sigur la lucru, pentru a găsi o formulă susceptibilă, de a lăsa intact acordul mediteranian și de a satisface totdeodată dezideratele d-lui Mussolini“.

ECHO DE PARIS declară: „Anglia și Franța sunt de aci înainte angajate într'o acțiune care, dacă va decurge normal, va duce la restabilirea puterii lor în Mediterana. Ea va fi calificată de sigur ca o acțiune cu tendințe de hegemonie. Greșese cei care gândesc astfel. Cele două guverne, din Londra și Paris, doresc pacea. Ele își apără drepturile lor, dar înțeleg să respecte drepturile altora“.

LE POPULAIRE constată: „Acum este prea târziu. Italia s'a exclus singură dela lucrările conferinței dela Nyon. Textul protocolului este definitiv și conferința se va lipsi de participarea italiană“.

EXCELSIOR scrie: La Geneva toată lumea este mulțumită de solidaritatea franco-britanică, armonioasă și activă, precum și de tendința de colaborare pacifică în toate marile probleme europene“.

L'EPOQUE declară: „Conferința nu s'a terminat încă. Ea trebuie să continue lucrările sale la Geneva, pentru a se ocupa de atacurile pornind dela vasele de războiu ce navighează la suprafață, sau din partea avioanelor. S'ar putea deci proceda la unele amenajamente, dacă guvernul din Roma ar arăta bunăvoință“.

Presa franceză din 16 Septembrie se ocupă de situația internațională și în special de situația din Mediterana, așa cum ea se prezintă în urma semnării acordului dela Nyon.

PETIT PARISIEN scrie: „Acordul dela Nyon fiind acum semnat, el nu mai poate fi repus în discuție. Cercu-

rile franco-britanice sunt de părere, că tot ce se mai poate încă face pentru satisfacerea dezideratelor italiene, se rezumă la găsirca unei formule de înțelegere, în cadrul aceluiași aranjament, ale cărui principii esențiale trebuie neapărat să fie menținute. Anglia și Franța vor rezultate pozitive“.

EXCELSIOR declară: „Modificările sunt încă posibile și chiar de dorit. Franța și Anglia sunt gata să examineze în cel mai larg spirit de conciliație propunerile concrete ale Romei, adică a propunerilor pe care Roma le-ar putea face în această chestiune“.

L'EPOQUE scrie: „Teza franco-britanică este acum că guvernul din Roma trebuie să formuleze clar dezideratele sale“.

LE POPULAIRE constată: „Toate țările atașate organizației dela Geneva sunt satisfăcute de rezultatele dela Nyon și nu privesc drept tragic refuzul Italiei. Cercurile franceze și britanice declară că atât Franța, cât și Anglia și-au exprimat destul de bine dorința de a vedea Italia participând la conferință, însă ele consideră că este imposibil, pentru bunul plac al d-lui Mussolini, să se reia o chestiune la a cărei rezolvare s'a lucrat cu atâta râvnă“.

ECHO DE PARIS afirmă: „Noua împărțire a zonelor este mai complexă decât pare la prima privire. Cele două mari căi de navigație leagă Gibraltarul, Suezul și Franța și Africa de Nord. Cum s'ar putea, fără o pierdere de prestigiu, să se acorde o participare Italiei, ale cărei tendințe sunt bine cunoscute? În definitiv, pirateria din Mediterana nu este decât o parte din problema spaniolă. Prezența în Spania a numeroase corpuri expediționare italiene, nu poate fi neglijată. Domnește acum temerea, ca d. Mussolini să nu accentueze și mai mult ajutorul pozitiv dat naționaliștilor spanioli, în timp ce se desființează asistența negativă de care ei beneficiau, priu distrugerea vaselor de comerț“.

Ziarul LE MATIN scrie: „Mai curând sau mai târziu, Anglia se va înțelege cu Italia asupra problemelor din Mediterana, deoarece acum nu este vorba de combinații politice, ci de o necesitate primordială pentru soarta Europei.“

„Pentru motive tot atât de imperioase, Franța va ajunge, în mod fatal, într'o zi la un aranjament cu Roma.“

„În ceea ce privește guvernul italian, el va fi de asemeni obligat să caute să ajungă la un acord cu Parisul și Londra, fiindcă el nu va putea să-și ofere totdeauna în Mediterana luxul de a se deda la un joc, care, în cele din urmă, s'ar sfârși prin a fi foarte primejdios“.

Presa engleză.

In general, ziarele din 12 Septembrie își exprimă satisfacția față de acordul încheiat la Nyon. Ele arată că d. Eden ar fi declarat la sfârșitul conferinței, că „acordul nu va împiedeca, fără îndoială, ca navigația să fie din nou turburată“.

Ziarele subliniază că, după punerea în vigoare a proiectului, Marțea viitoare, 35 de distrugătoare britanice și 25 de distrugătoare franceze, vor asuma controlul în Mediterana.

OBSERVER scrie între altele: „Adevărata cauză a însecurității în Mediterana, este refuzul dreptului de be-

ligeranță pentru părțile care luptă în Spania. Este indispensabil să se acorde celor două părți beneficiul unui tratament absolut identic. Nebunia de a se califica mereu autoritățile din Valencia drept „guvern spaniol“, amenință pacea europeană“.

DAILY EXPRESS este de părere că acordul ar putea da naștere la noi dificultăți și tensiuni.

THE PEOPLE scrie că acordul dela Nyon urmează să fie trimis, după ratificarea sa, Germaniei și Italiei, pentru a-l semna și ele.

In sfârșit, SUNDAY DISPATCH crede a și că guvernul din Moscova ar fi protestat contra acordului.

Diversitatea de atitudini cu care a fost întâmpinat în opinia publică engleză răspunsul Italiei în chestiunea mediteraneană este perfect ilustrată de titlurile sub care ziarele din 16 Septembrie se ocupă de acest răspuns.

„Anglia trebuie să satisfacă cererea italiană“, scrie **DAILY MAIL**; „Se refuză Italiei o parte mai importantă în supravegherea Mediteranei“, își intitulează articolul **NEWS CHRONICLE**.

TIMES încearcă să exprime opinia generală într'un editorial plin de nuanțe. Nota de răspuns a Italiei, scrie marile ziar conservator, „este echivocă fiindcă ea nu arată dacă, în cazul când s'ar oferi Romei o zonă mai importantă, Italia ar accepta planul dela Nyon“.

„Or, continuă **TIMES**, interesul general cere ca acest plan să fie pus în aplicare.“

„Nimeni, încheie ziarul, nu contestă importanța intereselor italiene în Mediterana. Dar și aici ea și în chestiunea notei sovietice, amorul-propriu italian, pe care Anglia nu se gândește să-l ofenseze, pare să fi fost inspiratorul unei atitudini care ar trebui să fie exact contrară dacă Italia vrea în adevăr să colaboreze la opera urgentă întreprinsă în interesul general“.

DAILY MAIL declară că d-l Neville Chamberlain a avut mai multe convorbiri telefonice cu d-l Eden, cu privire la situația din Mediterana și că „primul ministru dorește ca apropiatele conversațiuni anglo-italiene să nu fie plasate sub auspiciile defavorabile pe care le-ar putea crea o neînțelegere isvorată din conferința dela Nyon“.

NEWS-CHRONICLE, după ce declară că cererea italiană nu va fi probabil satisfăcută, adaugă că este de temut ca d-l Mussolini, nemulțumit de acest refuz, „să se hotărăscă a dubla contingentul italian din Spania“, în care caz „se poate crede că Franța va redeschide imediat frontiera spre Spania“. Același ziar își intitulează editorialul: „Declinul Ducelui“ și se felicita de „remarcabilul exemplu pe care conferința dela Nyon l-a dat despre valoarea securității colective“.

In sfârșit, DAILY HERALD publică un articol datat din Geneva și semnat de redactorul său diplomatic, care spune între altele:

„Anglia și Franța o lasă pe Italia să facă pe supărata. Nici Franța, nici Anglia nu vor răspunde la nota italiană“.

Presa italiană.

Presa italiană din 10 Septembrie își exprimă nemulțumirea pentru faptul că s'au început lucrările conferinței dela Nyon, cu toată absența Reichului și a Italiei. Ea se consolează scofând în evidență că programul este mai puțin cuprinzător decât se prevăzuse, că concluziile confe-

rinței vor avea numai valoarea unor simple propuneri, ce urmează a fi prezentate comitetului de neintervenție și că Marea Britanie este prezentă pentru a împiedeca orice ieșire din domeniul tehnic.

In general, atitudinea Italiei, față de conferința mediteraneană este exprimată într'o formă moderată, evidențându-se dorința de a nu critica prea mult o inițiativă sprijinită de Marea Britanie.

TRIBUNA scrie între altele:

„Pentru seriozitatea vieții internaționale și pentru bunele relații între popoare, nu a fost oare posibil democrației britanice, instrument secular al unui puternic imperiu, să evite orice manifestare care încurajează pe sovietici și îi face să stăruie în metodele lor deplorabile? Se pare că nu și aceasta este trist, pentru că Europa are nevoie urgentă și vie de o Mare Britanie, care să pornească cu hotărâre pe calea realizărilor luminoase într'o Europă Nouă“.

Discursul ținut de d-l Litvinov la conferința dela Nyon a prilejuit o reacțiune moderată din partea ziarelor italiene din 11 Septembrie.

Calificând discursul d-lui Litvinov ca „îndrăzneț“ MESSAGERO, singurul dintre ziare, care comentează desbaterile dela Nyon, scrie:

„Uniunea Sovietelor n'a intervenit la Nyon pentru a colabora la apărarea păcii și securității în Mediterana, ci pentru a crea în această mare, care este vieța noastră, o situație în care un conflict ar fi susceptibil să degereze într'o conflagrație continentală și mondială“.

Ziarul aduce omagii intervenției d-lui Eden și exprimă mirarea că nimeni n'a reamintit delegatului Sovietelor că „cel puțin una din acuzațiile sale este neadevărată, și anume aceea de a învinui Italia că-și ascunde drapelul când atacă. Când Italia atacă, adaugă ziarul, ea o face eu drapelul desfăcut. Drapelul patriei n'a fost niciodată ascuns. El flutură mândru pe corturile legionarilor, care în Spania luptă și înving milițiile bolșevice“.

Ziarul STAMPA, cu data de 12 Septembrie, comentează rezultatele obținute la Nyon:

„Întoarcerea la sistemul pactelor mediteraniene este de neînchipuit. spune acest ziar. Nu se poate disenta serios, nici să se tragă concluzii, întemeindu-se pe deciziunile dela Nyon. Se continuă a se construi fără temelie, căci se pierde din vedere substanța incidentelor: vase de toate naționalitățile fac contrabandă pentru roșii. Marina generalului Franco nu poate asista nepăsătoare la acest trafic. Acesta este centrul problemei și al conflictului. Concluziile dela Nyon, interpretate limpede, par menite să legalizeze și să protejeze contrabanda bolșevică“.

D-l Virginio Gayda declară în GIORNALE D'ITALIA din 14 Septembrie, că orice prevedere referitoare la răspunsul Italiei la acordul dela Nyon, nu poate fi decât ipotetică.

„Toate aceste prevederi, continuă d-l Gayda, nu sunt decât anticipări arbitrare în privința cărora se poate spune numai: să așteptăm“.

Directorul lui GIORNALE D'ITALIA constată „un oarecare contrast între optimismul voit din prevederile ziaristilor străini și realitățile substanțiale și condițiunile create în acordul dela Nyon.

„Întregul control din Mediterana, spune d-l Gayda, este un precedent care isbește atențiunea marilor puteri

care au în această mare centrul vieții lor naționale. Iar semnificarea imediată a acestui pact nu se alterează, ci dimpotrivă se gravează, dacă este adevărat că pentru a realiza acordul, cele două puteri, Franța și Anglia, socotesc să adune în Mediterana peste 60 bastimente de războiu“.

In concluzie, d-l Gayda își însușește opinia ziarului FRANKFURTER ZEITUNG, care vede în acordul dela Nyon „mijlocul de a apăra împotriva unor primejdii eventuale transporturile sovietice în drum spre Spania, în scopul de a viola acordul de neintervenție și a susține o mișcare care presupune, dacă s'ar realiza, modificarea prin forță a întregului sistem mediteranean“.

Comentând răspunsul guvernului italian la propunerea franco-britanică, în vederea aderării Italiei la acordul dela Nyon, presa din 15 Septembrie subliniază faptul că Italia trebuie să se bucure de egalitatea de drepturi cu cele două puteri în organizarea controlului în Mediterana.

POPOLO D'ITALIA relevă că marea Tireniană, rezervată Italiei în spiritul negocierilor dela Nyon, nu constituie o trecere obligatorie între răsărit și Mediterana occidentală.

„Traficul între Dardanele și Gibraltar, scrie ziarul, se face într'adevăr la sudul mării Tireniene, între Sicilia și Libia. Propunerea franco-engleză exclude deci Italia dela control în zonele cele mai importante, din care cauză supravegherea întregii Mediterane ar fi rezervată altor puteri, ceea ce nu corespunde situației pe care Italia o ocupă în Mediterana“.

POPOLO D'ITALIA subliniază apoi perfectă unitate de acțiune a guvernelor din Roma și Berlin și declară că, astfel formulată, propunerea franco-engleză era inacceptabilă.

„Italia, încheie ziarul, trebuie să aibă paritate în toate zonele din Mediterana. În această privință, răspunsul guvernului italian n'ar putea fi pus în discuție“.

GIORNALE D'ITALIA consacră un editorial răspunsului dat de contele Ciano comunicării franco-engleze privitoare la acordul dela Nyon.

Ziarul afirmă că răspunsul Italiei așează atitudinea guvernului din Roma într'o lumină foarte clară. El reamintește că guvernul italian n'a refuzat invitația la conferința mediteraneană, ci a arătat incompatibilitatea prezenței sale la Nyon cu situația creată prin acuzațiile sovietice referitoare la pretinse torpilări săvârșite de italieni și a subliniat la rândul său oportunitatea trimiterii chestiunii mediteraniene în fața comitetului de neintervenție dela Londra.

„Cu toate acestea, continuă ziarul, Franța și Marea Britanie au voit ținerea conferinței dela Nyon, sub pretextul unor motive de urgență. Astfel, conferința s'a întrunit fără participarea Italiei. Acum, nota guvernului italian a reamintit că în fiecare zonă a Mediteranei, interesele vitale ale traficului italian, național și imperial, echivalează prin cantitate și valoare pe acelea ale celor două națiuni care și-au atribuit la Nyon monopolul exclusiv al securității în Mediterana“.

In concluzie, GIORNALE D'ITALIA scrie că în ce privește apelul franco-englez la colaborarea italiană în chestiunile mediteraniene, orice act ulterior nu revine guvernului fascist, ci guvernelor Franței și Marii Britanii.

Presa germană.

DEUTSCHE POLITISCH UND DIPLOMATISCHE KORRESPONDENZ din 8 Septembrie scrie următoarea conferinței mediteraniene:

„Avem impresia că ideea ținerii conferinței a venit puțin cam târziu și că nu sunt încă bine clarificate scopurile pe care le urmărește. Ar fi deci prematur să facem un examen complet al tuturor chestiunilor care ar putea fi în legătură cu această conferință. Aceasta însă nu înseamnă că nu trebuie să se facă toate eforturile pentru a se înlătura primejdiiile din Mediterana, sau că ele nu merită toată atențiunea din partea guvernelor dornice de pace. Este caracteristic faptul că numai speranța de a se ajunge la revenirea la o navigație normală în Mediterana a provocat o acțiune perfidă din partea unei singure puteri, care este interesată la turburările actuale. Dar, din fericire, s'a recunoscut imediat adevăratul motiv al atacului sovietic contra Italiei. Presa britanică și o parte din presa franceză au arătat prea bine că singurul motiv al Moscovei era de a torpila conferința. De aceea și indignarea este cu atât mai mare cu cât provocarea Sovietelor nu este îndreptată numai contra Italiei, ci fiindcă ea vizează și politica franceză și engleză. Provocările repetate ale unei puteri ce dorește haosul ar trebui să fie un avertisment pentru toate țările. Nu este vorba de un mic conflict, ci de un serios pericol pentru pacea mondială“.

Ziarul FRANKFURTER ZEITUNG din 14 Septembrie scrie că Germania înțelege prea bine criticile aduse de Italia acordului dela Nyon, care nu ține seamă de interesele directe pe care Italia le are în Mediterana, deci de interesele italiene vitale.

„Totuși nu trebuie să nu se țină în seamă însemnătatea pe care o prezintă excluderea Sovietelor dela controlul din Mediterana. În mod teoretic cel puțin, calea este liberă pentru discutarea problemei mediteraniene, fără să fim stingheriți de Moscova. Acesta este un adevărat succes pentru Italia și Germania. S'ar putea ca problema spaniolă să fie pusă pe un teren mai favorabil și în cele din urmă să aibă o fericită repercusiune asupra întregii situații din Europa“.

FRANKFURTER ZEITUNG termină astfel:

„Dacă se lăsa celor două tabere din Spania grija de a controla ele înșile transporturile de material de războiu și dacă marile puteri se mărgineau să aplice în spirit de colaborare loială acordul mediteranean italo-britanic, ne-am găsi mai aproape de rezolvarea nevoilor actuale. S'ar putea mai ușor să se stabilească o apropiere pentru a se atinge scopul adevărat, adică înlăturarea treptată a influenței bolșevice din teritoriul spaniol, care nu a fost încă ocupat de trupele generalului Franco“.

Comentând acordul dela Nyon, DEUTSCHE DIPLOMATISCH-POLITISCHE KORRESPONDENZ din 15

Septembrie, oficiosul Ministerului Afacerilor Străine, protestează contra posibilităților lăsate Uniunii Sovietelor de a lua măsurile ce îi vor părea necesare pentru protecția vapoarelor sovietice de comerț în Mediterana.

Ziarul adaugă: „S'a vorbit de un acord de garanții suplimentare pentru ca uneltirile sovietice să se poată înlături în toată siguranța. Sprijinul acordat de Rusia Sovietică guvernamentalilor spanioli, a fost astfel așezat sub o protecție internațională“.

În concluzie, DEUTSCHE DIPLOMATISCH-POLITISCHE KORRESPONDENZ afirmă că Germania nu rămâne indiferentă în fața noii situații creată prin refuzul Italiei de a adera la acordul dela Nyon, precizând că revine guvernului Francei și Mării Britanii de a examina obiecțiunile și contrapropunerile italiene, trăgând și consecințele necesare.

Presa sovietică.

Comentând acordul dela Nyon, ISVESTIA din 14 Septembrie scrie că el reprezintă o etapă importantă în lupta Statelor pasnice împotriva actelor de piraterie.

„Conferința, continuă ziarul sovietic, a fost convocată din inițiativa Angliei și Franței, dar ea a avut rezultate concrete, datorită lealității și activității diplomației sovietice. Socotind că acordul dela Nyon reprezintă un important pas înainte, față cu proiectul inițial și în raport cu situația dinainte de conferință, guvernul sovietic a aprobat convenția și a semnat-o.“

„Hotărârea conferinței dela Nyon va aduce o grea lovitură pirateriei și organizatorilor de agresiuni. Încercările Germaniei și Italiei de a împiedeca adoptarea unor măsuri internaționale colective împotriva pirateriei din Mediterana nu au fost de data aceasta încoronate de succes“.

Ziarul afirmă că acordul reprezintă un răspuns internațional la pretențiunile italiene și că concentrarea unui număr atât de mare de vapoare engleze și franceze în Mediterana zădărnicește „visurile de dominație militară și maritimă a Italiei în basinelul Mediteranei“.

Ziarul socotește că acordul dela Nyon este un fapt pozitiv și prin aceea că el reprezintă un progres în lupta pentru securitatea colectivă a Europei.

După ce afirmă că acordul ar suferi de neajunsul că nu acordă protecție colectivă vapoarelor Spaniei republicane, ISVESTIA declară că în ciuda imperfecțiunilor ce cuprinde, Uniunea Sovietelor a semnat totuși acordul dela Nyon, deoarece el înseamnă un succes al operei securității colective.

PRAVDA socotește că, deși insuficient, acordul constituie un act internațional de apărare a securității colective în Mediterana și exprimă speranța că acest prim pas va fi urmat de altele în aceeași direcție.

NOTA SOVIETELOR CĂTRE ITALIA

Presa italiană.

Iată sub ce titluri presa italiană a prezentat atât nota sovietică, cât și răspunsul guvernului italian, prin care se resping în bloc orice fel de plângeri și demersuri sovietice: „Nesocotitul pas al guvernului sovietic“. LA STAMPA din 7 Septembrie; „Italia respinge o ridiculă notă rusească privitoare la torpilarea a două nave sovietice“ IL POPOLO D'ITALIA din 7 Septembrie; „Italia respinge ridiculele reclamațiuni sovietice cu privire la torpilarea navelor rusești în Mediterana“ GAZZETTA DEL POPOLO, aceeași dată; „Nerușinate și provocatoare reclamațiuni ale U. R. S. S., respinse scurt de către Italia CORIERRE DELLA SERA, aceeași dată; „O notă provocatoare a U. R. S. S., respinsă demn de către Italia“ LA TRIBUNA din 8 Septembrie.

IL GIORNALE D'ITALIA din 8 Septembrie publică în josul informației relatând prezentarea protestului sovietic, o notă în care, după ce denunță din nou campania de invențiuni și de acuzațiuni fanteziste, ca și de injurii grosolane deslănțuite simultan de către o parte din presa pariziană și întreaga presă sovietică, împotriva Italiei, declară că aceasta a servit de prolog loviturii diplomatice și urmează:

„Ministrul de externe, contele Galeazzo Ciano, a respins prompt reclamațiunile și acuzațiunile sovietice, iar națiunea italiană la rândul ei e gata să facă față situațiunii europene creată de noua lovitură sovietică. Este evident lucru că tentativa guvernului Frontului popular din Franța, de a ține departe Italia de anunțata conferință mediteraneană neisbutind, tovarășul acestuia, guvernul din Moscova, a încercat intenționat să facă să sară în aer întreaga conferință, la care participarea unui reprezentant italian, alături de unul al sovietelor, devine cum nu se poate mai dificilă, după cele întâmplate“.

Iar LA TRIBUNA, sub semnătura d-lui Umberto Guglielmotti, prezintă lucrurile în chipul următor sub titlul „Fiindcă e vorba de pirați“:

„Precedată de o infamă și obrasnică campanie de presă, ne-am trezit cu o așa zisă notă diplomatică bolșevică, în care cei răspunzători de dezordinele sociale și de războiul civil care însângerează de un an de zile o națiune europeană, cer socoteală, într'un limbajiu obraznic Italiei fasciste pentru torpilarea a două nave de contrabandiști sovietici, și aiurează cerând reparațiuni pentru daune și pedepsirea vinovaților“.

IL POPOLO D'ITALIA din 7 Septembrie, într'o notă, evident inspirată, stabilește caracterul și intențiu-

nea demersului sovietic în termeni oarecum mai moderați:

„In vreme ce Italia își propunea să consacre conferinței mediteraniene o atențiune serioasă, desbărată de idei preconceptuate, Moscova aruncă o torpilă menită să compromită grav posibilitățile de discuțiune internațională. Față de această nesăbuită provocațiune, Italia păstrează o atitudine hotărâtă, liniște perfectă, respingând insinuațiunile absurde și pretențiunile grotești“.

In același timp ziarele au reprodus, scoțându-le în deosebită evidență aprecierile defavorabile gestului sovietic apărute în presa germană, dar mai cu deosebire în cea engleză și franceză de dreapta. Precizările pornite de la Quai d'Orsay, că guvernul francez nu numai că n'a avut niciun amestec în trimiterea notei sovietice, dar nici n'a fost măcar încunoștințat în timp util de către aliata sa, au fost înregistrate cu semne de evidentă neîncredere.

In dimineața de 9 Septembrie, însărcinatul de afaceri al Sovietelor la Roma, a prezentat o nouă notă, prin care guvernul său se declară nemulțumit cu răspunsul primit la prima notă din partea guvernului italian.

LA TRIBUNA din 9 Septembrie scrie:

„Această reînoită provocațiune, replică nerușinată a Moscovei, către guvernul italian agravată și de observațiunile prezentate de către Soviete, după primirea invitațiunii pentru conferința de la Nyon — printre care în primul rând a fost obiecțiunea că Italia, vinovată de „piraterie“ în Mediterana, nu se cuvenea să figureze printre statele participante — au dus la rezultatul ce ușor se putea prevedea: Italia, ca și Germania, au adus la cunoștința guvernului francez și englez că declină invitațiunea de a participa la conferință, propunând în același timp ca problemele suscitade de actuala situațiune în Mediterana să fie supuse examinării Comitetului de neintervențiune dela Londra“.

Presa franceză.

Toate ziarele franceze din 9 Septembrie examinează situația creată prin cea de a doua notă sovietică adresată guvernului italian.

PETIT PARISIEN scrie: „Cea de a doua notă sovietică, s'o spunem sincer, este tot atât de neoportună ca și prima. Ea închide poarta oricărei speranțe de înțelegere. Insistența sovietică către guvernului italian, pretextul pe care-l căuta pentru a declina invitația franco-engleză“

L'EPOQUE scrie: Guvernul sovietic a făcut totul pentru a „sabota“ conferința. Acestea fiind spuse, trebuie să adăogăm că Italia și Germania nu au dreptate să refuze de a participa la desbateri. Ele fac astfel jocul Sovietelor. În ceea ce privește pe Italia, cine nu vede care inconvenientele unei abțineri? Moscova vrea să împiedice realizarea apropierii pusă la cale între Roma-Londra și Paris. Aceasta este ceea ce ar putea să se întâmple dacă Italia nu ar fi prezentă în jurul mesei comune a conferinței mediteraniene“.

LE JOUR declară: Sovietele continuă provocările lor. Reîmoldind injuriile, ele au făcut o a doua manevră, care a reușit mai bine decât prima, fiindcă a modificat intențiile Romei și Berlinului“.

L'OEUVRE constată: Diplomații aflați la Roma au avut sentimentul că Roma a fost înecantată de cea de a doua notă sovietică, putând astfel să aibă pretextul de a nu veni la lucrările conferinței și aceasta îi convine Italiei“.

LE POPULAIRE scrie: Prima notă o Sovietelor a înlesnit desigur manevrele Italiei și Germaniei, care căutau pretexte pentru a nu participa. Noul document sovietic acționează în același sens. În ceea ce privește cererea de explicații, adresată Franței și Angliei, este incontestabil că ea a produs un efect deplorabil asupra cercurilor politice din Paris și Londra. De altfel nu se înțeleg prea bine termenii atât de puțin amicali ai acestei note“.

SESIUNEA SOCIETĂȚII NAȚIUNILOR

Presa engleză.

In ajunul întrunirii celei de a 16 Adunări a Societății Națiunilor, presa engleză comentează politica externă a Marci Britanii față de problemele puse în discuție la Geneva.

MORNING POST din 8 Septembrie se ocupă de raportul comitetului materiilor prime, prezidat de dl Stucki (Elveția), ale cărui lucrări s'au încheiat la 7 Septembrie. Ziarul afirmă că opinia publică nu va mai nutri mari iluzii cu privire la importanța problemei materiilor prime, în urma desbaterilor susnumitului comitet. Concluziile raportului arată că principalele materii prime sunt produse de toate statele suverane, cu excepția a trei produse coloniale: uleiuri, copra și cauciucul, dintre care numai cel din urmă prezintă o deosebită importanță industrială. Problema este discutată de comitetul economic al Societății Națiunilor, care și-a început lucrările la 6 Septembrie.

TIMES din 8 Septembrie publică sub titlul „Politica Ligii: obligațiile Pactului“, o scrisoare a lordului Cecil, ca răspuns punctului de vedere „negativ“ al lordilor Lothian și Rennell, care cer abandonarea politicii conformă în întregime Societății Națiunilor, și adoptarea unei politici externe întemeiată pe „realități“. Lord Cecil, crede că sistemul art. 10—17 din Pactul Societății nu trebuie părăsit, pe cale de amendament, ci întărit, pentru a asigura asistența colectivă în favoarea Statului, victimă a unei agresiuni. Autorul critică de asemenea,

propunerea de a întemeia politica externă a Angliei pe realități și pe înțelegeri spontane și scrie că față de puterile militariste — adevrate ale politicii faptului împlinit — singura politică de adoptat este principiul de ut des.

TIMES, din 10 Septembrie publică o scrisoare de răspuns scrisorii lordului Cecil, semnată de lordul Lothian. Autorul se declară de acord cu lordul Cecil că universalitatea Societății Națiunilor ar putea duce la federalismul internațional, dar deocamdată patru mari puteri sunt în afară Ligii Națiunilor și confuzia domnește încă în opinia publică a celorlalte popoare în statele rămase încă membre ale Ligii, cu privire la cuprinsul real al obligațiilor cuprinse în Pact.

Lordul Lothian, observă însă că Liga nu are forța politică necesară apărării garanțiilor Pactului, care trebuie să sufere importante modificări pentru a nu provoca un nou războiu mondial, calamitate pe care ar târni-o cu siguranță dacă ar fi pus în aplicare în chipul cum o cer partidele politice de stânga.

Presa franceză.

L'OEUVRE din 13 Septembrie scrie: Domnea la Geneva impresia că între Londra și Roma ar fi început, pe neașteptate, în cursul zilei de ieri, conversații. Italia ar încerca să discute condițiunile în care și-ar pune semnătura sa pe acordul dela Nyon, dacă i s'ar recunoaște Imperiul abisinian. Fără împlinirea acestei

condiții Italia ar refuza să participe la acord, ba chiar ar refuza să-l recunoască.

„Pe de altă parte se pare că guvernul chinez cere consiliului Societății să-i asigure numai un minimum, adică să-i dea siguranța că Japonia nu va putea să-i aplice o blocadă integrală“.

LE POPULAIRE *afirmă*: Italia ar voi să pună chestiunea Etiopiei în fața comisiunii pentru verificarea puterilor. Desigur că Negusul nu cere acum admi-

terea sa. Dar una din puterile amice Italiei ar putea, cu ocazia verificării mandatelor, să ceară să se constate că din informațiile primite se poate trage concluzia că nu există un Stat etiopian, care să aibă Suveranitate proprie și că deci s'ar putea șterge Abisinia din lista membrilor Societății Națiunilor. Putem să afirmăm că dacă chestiunea vine în fața comisiunii pentru verificarea mandatelor, ea nu va putea fi discutată, fiindcă Societatea Națiunilor nu este sezisată prin nicio cerere de admitere din partea Abisiniei“.

BCU Cluj / Central University Library Cluj